
Project KEI: innovatie van het procesrecht?

Rijppaert & Peeters Advocaten
Oosterhout

Afstudeerstagiaire: Florence Schel

Tilburg, 11 januari 2016

Project KEI: innovatie van het procesrecht?

Rijppaert & Peeters Advocaten
Oosterhout

Afstudeerstagiaire: Florence Schel
Studentnummer: 2059314
Opleiding: Juridische Hogeschool, Tilburg
Afstudeerperiode: september 2015 - januari 2016
Classificatie: GEEN
Afstudeermentor: dhr. mr. M.J.J.F. van Raak
Afstudeerdocent 1: mw. mr. S.G.E. van Dooren
Afstudeerdocent 2: dhr. mr. G.J.W.M. Kipping

Voorwoord

In juli 2010 was het voor mij duidelijk: ik ging studeren en op kamers in Tilburg. In september 2010 begon ik dan ook met de studie Bedrijfseconomie aan de Universiteit van Tilburg. Na het eerste jaar bleek dit toch niet de goede keus te zijn. Daarom besloot ik in september 2011 de overstap te maken naar de studie Rechtsgeleerdheid, eveneens aan de Universiteit van Tilburg. Vanaf dat moment was het duidelijk, het recht sprak mij wel aan. Het lukte me echter niet om goede resultaten te behalen voor de tentamens. Dagenlang zat ik in de universiteitsbibliotheek om te studeren voor tentamens, dit leidde echter niet tot het gewenste resultaat. In januari 2011 stond ik daardoor voor een lastige keuze: in september opnieuw beginnen met de studie Rechtsgeleerdheid of de overstap maken naar de opleiding HBO-Rechten. Met pijn in het hart heb ik toen de keus gemaakt voor de opleiding HBO-Rechten. Voor mij was dit een hele lastige periode. Ik had op de middelbare school VWO gedaan, dus voor mij voelde het als opgeven om me in te schrijven voor de opleiding HBO-Rechten. Op advies van mijn ouders en vriendinnen heb ik toen de overstap gemaakt.

Nu zijn we vier jaar verder en ligt hier mijn afstudeerscriptie voor u. In deze vier jaar heb ik mijn zelfvertrouwen weer teruggekregen. Wanneer ik hard studeerde voor een tentamen, zorgde dit voor een goed resultaat. Het was fijn om te zien dat hard werken uiteindelijk toch loont. Ik heb tot op de dag van vandaag geen moment spijt gehad van deze overstap.

Ik heb mijn afstudeerstage gelopen bij Rijppaert & Peeters Advocaten in Oosterhout. Het is een middelgroot advocatenkantoor in een monumentaal pand in het centrum van Oosterhout. Tijdens mijn stage heb ik mij voornamelijk bezig gehouden met mijn scriptie. Daarnaast heb ik meegelopen in de procespraktijk en heb ik op verschillende rechtsgebieden juridische kwesties uitgezocht.

De scriptie richt zich op Project KEI, een project van het Ministerie van Veiligheid en Justitie omtrent de vereenvoudiging en digitalisering van het burgerlijk procesrecht. De advocaat houdt zich dagelijks bezig met het procesrecht, het is dus van belang dat de veranderingen voor hen uiteen worden gezet. Daarnaast biedt dit onderzoek hen ook duidelijkheid over hoe het best kan worden gereageerd op de invoering van Project KEI.

Ten slotte wil ik van de gelegenheid gebruik maken om een aantal mensen in het bijzonder te bedanken. Zo wil ik mijn stagebegeleider, dhr. mr. M.J.J.F. van Raak, hartelijk danken voor de begeleiding en feedback tijdens mijn stageperiode. Daarnaast wil ik mijn collega's van Rijppaert & Peeters Advocaten bedanken voor de samenwerking, de leerzame en vooral leuke stageperiode. Vervolgens wil ik mijn stagedocent, mw. mr. S.G.E. van Dooren, hartelijk danken voor de begeleiding voor en tijdens mijn afstuderen. Bovendien wil ook nog mw. mr. dr. N. Hagemans, mw. mr. E. Baghery en dhr. mr. P. van Geloven bedanken voor hun input tijdens de interviews die ik bij hen heb afgenomen. Daarenboven wil ik mijn vader, ing. W.H.A. Schel emim en mijn moeder, H.A. Schel, hartelijk danken voor de opbouwende kritiek op mijn afstudeerscriptie. Ten slotte wil ik mijn vriend, mijn beste vriendin en (schoon)familie bedanken voor de steun tijdens mijn afstudeerperiode.

Rest mij niets anders dan u veel leesplezier toe te wensen, opdat u het met net zoveel plezier leest als waarmee ik de scriptie geschreven heb.

Mw. F.A. Schel

Oosterhout, september 2015

Inhoud

Lijst met afkortingen	9
Samenvatting	11
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	13
1.1 Onderzoeksaanleiding.....	13
1.2 Probleembeschrijving	14
1.3 Doelstelling	14
1.4 Centrale vraag.....	14
1.5 Deelvragen.....	14
1.6 Onderzoeksstrategieën en verantwoording	15
1.7 Leeswijzer	16
Hoofdstuk 2 Project KEI, KEIgoed?.....	17
2.1 Geschiedenis	17
2.2 Aanleiding	18
2.3 Invoering	18
2.4 Het oude en nieuwe Rv	18
I Vorderingsprocedure.....	19
II Verzoekprocedure.....	21
III Vorderings- en verzoekprocedure	22
IV Gecombineerde procedure.....	23
2.5 Conclusie	24
Hoofdstuk 3 De knelpunten van project KEI	25
I Vorderingsprocedure.....	25
II Verzoekprocedure.....	28
III Vorderings- en verzoekprocedure	28
IV Gecombineerde procedure.....	32
3.1 Conclusie	32
Hoofdstuk 4 Project KEI in de praktijk	34
4.1 Werkzaamheden van de advocaten	34
I Vorderingsprocedure.....	34
II Verzoekprocedure.....	36
III Vorderings- en verzoekprocedure	37
IV Gecombineerde procedure.....	39
4.2 Werkzaamheden van de secretaresses.....	41
I Vorderingsprocedure.....	41
II Verzoekprocedure.....	43
4.3 De procespraktijk van AKD.....	45
I Vorderingsprocedure.....	45
II Verzoekprocedure.....	45
III Vorderings- en verzoekprocedure	45
4.4 Conclusie	46
Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen.....	47
5.1 Conclusies	47
5.2 Aanbevelingen	47
5.3 Slot.....	51
Literatuurlijst.....	53

Lijst met afkortingen

Adv.bl.	Advocatenblad
art.	Artikel
het Besluit	Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht
bijv.	bijvoorbeeld
Btag	Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders
de Commissie	Commissie Deetman
d.d.	De dato
ECLI	kenmerk jurisprudentie
HR:	Hoge Raad
jo.	Juncto
KBvG	Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders
KEI Rechtspraak	Kwaliteit en Innovatie Rechtspraak
mr.	Meester
MvT	Memorie van Toelichting
NOvA	Nederlandse Orde van Advocaten
NJB	Nederlands juristenblad
nr.	nummer
p.	pagina
Raad	Raad voor de Rechtspraak
Rb.	Rechtbank
r.o.	rechtsoverweging
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Rv (nieuw)	Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht
RvR	Raad voor de Rechtspraak
Stcrt.	Staatscourant
T&C	Tekst & Commentaar
TCR	Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging
VenJ	Ministerie van Veiligheid en Justitie
Wet RO	Wet op de Rechterlijke organisatie
het Wetsvoorstel	Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht.

Samenvatting

Project KEI is nieuw en de gevolgen ervan zijn dus ook moeilijk in te schatten. Er is een aantal grote veranderingen dat het Wetsvoorstel te weeg zal brengen. Deze veranderingen zullen naar verwachting een grote invloed hebben op de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten.

Project KEI is ontstaan naar aanleiding van het Regeerakkoord “Bruggen slaan” uit 2012. In dit regeerakkoord is bepaald dat het burgerlijk procesrecht moest worden vereenvoudigd en gedigitaliseerd. Om digitalisering en vereenvoudiging te realiseren heeft de wetgever een viertal wetsvoorstellen ontwikkeld die samen project KEI vormen. Het wetsvoorstel dat centraal staat in deze afstudeerscriptie is het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht (hierna: het Wetsvoorstel). Er is voor dit Wetsvoorstel gekozen, omdat deze het meeste effect zal hebben op de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten.

Het doel van project KEI is om de rechtspraak voor de rechtzoekende toegankelijker te maken. De wetgever beoogt dit doel te bereiken door middel van vijf wezenlijke veranderingen, namelijk het verdwijnen van de dagvaarding en het verzoekschrift met daarvoor in de plaats de procesinleiding en een uniforme basisprocedure, het wegvallen van de verplichte betekening door de deurwaarder, de invoering van de regierol van de rechter en de digitalisering van het burgerlijk procesrecht. De veranderingen hebben vooral effect op de dagvaardingsprocedure, de verzoekschriftprocedure blijft namelijk vrijwel hetzelfde (op het indienen van een digitale procesinleiding na).

De veranderingen moeten een positief effect hebben op de procespraktijk van advocatenkantoren, maar er worden nogal wat knelpunten voorzien in de civiele procedure. De meeste knelpunten worden voorzien in de vorderingsprocedure. Hier vraagt de advocatuur zich, mijn inziens terecht, af of het Wetsvoorstel wel de beoogde vereenvoudiging bereikt. Hierover meer in hoofdstuk drie.

Dat de veranderingen effect hebben op de civiele procedure staat vast. Naar verwachting hebben deze veranderingen ook effect op de procespraktijk van advocatenkantoren. Zo zullen de werkzaamheden van de advocaten en de secretaresses aangepast moeten worden, zodat zij beter aansluiten op het Wetsvoorstel. De werkzaamheden van de advocaten en secretaresses worden vergeleken met de veranderingen van het Wetsvoorstel. Ten slotte komt naar voren dat AKD Advocaten en Notarissen verwacht dat er weinig zal veranderen in het burgerlijk procesrecht. Daarover meer in hoofdstuk vier.

De aanbevelingen die voor Rijppaert & Peeters Advocaten kunnen worden gedaan zijn weergegeven in hoofdstuk vijf. Zo wordt er onder andere beschreven of er mogelijkheden zijn om bijvoorbeeld de informele oproepingswijze toe te passen in de procespraktijk. Daarnaast moet het systeem van Rijppaert & Peeters Advocaten aansluiten op de digitalisering. Dit kunnen zij doen door de system2system-koppeling te installeren, waarmee zij rechtstreeks toegang krijgen tot Mijn Rechtspraak. Om in te kunnen loggen moeten zij er echter wel voor zorgen dat de Advocatenpas aan bepaalde beveiligingsniveaus voldoet. De wetgever heeft dit besloten, omdat er in de digitale omgeving van de rechtspraak (bijzondere) persoonsgegevens worden verwerkt. Daarom is het van belang dat alleen bevoegden toegang krijgen tot het systeem.

Tot slot ben ik van mening dat het Wetsvoorstel de beoogde vereenvoudiging van het procesrecht niet geheel bereikt. Het is jammer dat de wetgever de vorderings- en verzoekschriftprocedure naast elkaar laat bestaan, dit terwijl beide procedures eigenlijk volgens eenzelfde stramien verlopen.

Hoofdstuk 1 Inleiding

Kwaliteit van de rechtspraak staat steeds voorop. Om de kwaliteit van de rechtspraak te waarborgen heeft de regering, te weten het Ministerie van Veiligheid en Justitie, project KEI ontwikkeld. KEI staat voor kwaliteit en innovatie van de rechtspraak. Het project KEI bestaat uit vier wetsvoorstellen, waaronder het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht¹. De veranderingen die dit wetsvoorstel te weeg zal brengen, staan centraal in deze afstudeerscriptie. Het onderzoek naar project KEI zal ten kantore van Rijppaert & Peeters Advocaten te Oosterhout worden uitgevoerd.

1.1 Onderzoeksaanleiding

Een van de wensen van de rechtzoekenden in Nederland is toegankelijkheid van de rechtspraak. Er is sprake van toegankelijke rechtspraak als de rechtzoekende weet hoe hij een procedure moet starten. Het huidige burgerlijk procesrecht biedt de rechtzoekende onvoldoende duidelijkheid hierover. Het huidige procesrecht bevat immers lastige regels over verschillende soorten procedures. Hierdoor is het voor de rechtzoekende niet direct duidelijk wat voor soort procedure zij op moet starten. Dit zorgt ervoor dat de rechtzoekende minder snel geneigd is om een procedure te starten.

De regering wil de rechtspraak toegankelijker maken voor de rechtzoekende via Project KEI. Onderdeel van project KEI is het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht. Deze wetwijziging zorgt ervoor dat het huidige recht verandert en “lastige” regels verdwijnen. Naar verwachting zal project KEI vanaf medio 2016 gefaseerd worden ingevoerd.

Project KEI richt zich op meerdere rechtsgebieden. In deze scriptie zal slechts het burgerlijk procesrecht worden uitgelicht, omdat dit het rechtsgebied is waar Rijppaert & Peeters Advocaten het meest mee te maken heeft in haar procespraktijk.

Het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht bestaat, zoals ook uit de naam is af te leiden, uit twee onderdelen. Project KEI richt zich op zowel de digitalisering als de vereenvoudiging van het procesrecht.

Digitalisering

Project KEI strekt ten eerste tot digitalisering van het procesrecht. De digitalisering houdt in feite niets meer in dan de digitale wisseling van stukken. Dit doen partijen middels een nieuw systeem, dat door de Raad voor de Rechtspraak wordt ontwikkeld. In dit systeem, genaamd “Mijn Zaak”, kan een procespartij een procedure starten, verweer voeren, de voortgang van de procedure volgen en de uitspraak van de rechter ontvangen. Partijen krijgen toegang tot Mijn Zaak door in te loggen met hun DigiD, eHerkenning of Advocatenpas. Deze verandering is een logisch gevolg van de digitalisering van de maatschappij. In het dagelijks leven communiceren partijen onderling vaak via elektronische weg. De wetgever vindt dat dit soort communicatie ook mogelijk moet zijn tussen partijen en gerechten.

Vereenvoudiging

Ten tweede strekt KEI tot vereenvoudiging van het procesrecht. De wetgever acht vereenvoudiging noodzakelijk, om ervoor te zorgen dat de rechtspraak toegankelijk blijft voor de rechtzoekende. De wetgever wil deze vereenvoudiging bereiken door het invoeren van een uniforme basisprocedure. Deze basisprocedure is voorzien van aangescherpte termijnen voor het indienen van stukken. Dit moet leiden tot een sneller verloop van de procedure. De huidige dagvaardings- en verzoekschriftprocedure gaan dus verdwijnen. In de toekomst start

¹ *Kamerstukken I 2014/15, 34 059, A: Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met de vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht. In de scriptie zal steeds worden gesproken over het “wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht”.*

de rechtzoekende een procedure door middel van het indienen van een procesinleiding, ongeacht de soort zaak. Belangrijke voordelen zijn dus ook dat “oude” dagvaardings- en verzoekschriftzaken gelijktijdig ingediend kunnen worden, dat de verplichte betekening wegvalt en dat de rechter minder lijdelijk is.

1.2 Probleembeschrijving

Project KEI is nieuw en de gevolgen ervan zijn dus ook moeilijk in te schatten. De wijze van procederen zal ingrijpend veranderen door KEI. Rijppaert & Peeters Advocaten is reeds op de hoogte van de komst van project KEI. Om eventuele problemen zoveel mogelijk te voorkomen, wil zij zich nu al verdiepen in project KEI. Een onderzoek naar de effecten van KEI zal ervoor zorgen dat Rijppaert & Peeters Advocaten adequaat kan reageren op de veranderingen die KEI met zich meebrengt. In de conclusies en aanbevelingen zal er dan ook een advies worden uitgebracht over hoe Rijppaert & Peeters Advocaten kan anticiperen op de invoering van KEI en of er eventueel wijzigingen moeten plaatsvinden binnen haar procespraktijk. Er is expliciet gekozen voor de veranderingen in het burgerlijk procesrecht, omdat Rijppaert & Peeters Advocaten hier het meest mee te maken heeft in haar procespraktijk. Deze afstudeerscriptie richt zich op de vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht, omdat dit aspect het grootste effect zal hebben op de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten.

1.3 Doelstelling

Maandag 11 januari 2016 overhandig ik mijn stagebegeleider, dhr. mr. M.J.J.F. van Raak, advocaat bij Rijppaert & Peeters Advocaten, een afstudeerscriptie waarin aanbevelingen staan over hoe Rijppaert & Peeters Advocaten het beste kan anticiperen op de invoering van het wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht én welke aanpassingen zij door moet voeren in haar procespraktijk.

1.4 Centrale vraag

Welke aanbevelingen kunnen er worden gedaan aan Rijppaert & Peeters Advocaten, zodat de werkzaamheden binnen haar procespraktijk zo goed mogelijk gaan aansluiten op het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht?

1.5 Deelvragen

De antwoorden op de hieronder geformuleerde (sub)deelvragen zullen bijdragen aan de beantwoording van de centrale vraag van deze afstudeerscriptie.

1. Wat houdt project KEI precies in?
 - 1.1. Waarom heeft de wetgever besloten om project KEI in te voeren?
 - 1.2. Wat zijn de belangrijkste veranderingen van het wetsvoorstel vereenvoudiging procesrecht ten opzichte van het huidige burgerlijk procesrecht?
 - 1.3. Waarom heeft de wetgever voor deze veranderingen gekozen?
2. Welke juridische knelpunten kunnen zich voordoen bij de invoering van het wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht?
 - 2.1. Welke juridische knelpunten worden er voorzien?
 - 2.2. Waarom vormen deze problemen een juridisch knelpunt voor de advocatuur?
3. Wat zal de vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht, onderdeel van project KEI, voor de procespraktijk in de advocatuur gaan betekenen?
 - 3.1. Wat zal er veranderen in de werkzaamheden van de advocaten van Rijppaert & Peeters Advocaten?
 - 3.2. Wat zal er veranderen in de werkzaamheden van de secretaresses van Rijppaert & Peeters Advocaten?

- 3.3. Op welke wijze anticiperen andere advocatenkantoren op het wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht?

1.6 Onderzoeksstrategieën en verantwoording

Voordat een onderzoek van start gaat, dient er te worden bepaald aan de hand van welke bronnen de verschillende deelvragen, en daarmee de centrale vraag, kunnen worden beantwoord.² Per deelvraag wordt verantwoording afgelegd over de gebruikte bronnen.

Deelvraag 1: Wat houdt project KEI precies in?

De eerste deelvraag is een beschrijvende deelvraag. Deze deelvraag moet dus aan de hand van literatuur en documenten worden beantwoord. De literatuur die wordt gebruikt is te vinden op de online databanken van Kluwer en Boom Juridische uitgevers. Daarnaast worden er ook enkele artikelen uit het Advocatenblad gebruikt. Tevens wordt er gebruik gemaakt van de memorie van toelichting en aanverwante kamerstukken bij het wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht. Om de vergelijking te maken tussen het nieuwe wetsvoorstel en het huidige burgerlijk procesrecht, wordt ook gebruik gemaakt van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

De informatie uit bovengenoemde bronnen wordt geanalyseerd met als doel de eerste deelvraag te beantwoorden.

Deelvraag 2: Welke juridische knelpunten kunnen zich voordoen bij de invoering van het wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht?

Deze deelvraag vraagt om een literatuuronderzoek. De literatuur die wordt gebruikt is te vinden op de online databanken van Kluwer en Boom Juridische uitgevers. Daarnaast worden er een aantal artikelen uit het Advocatenblad gebruikt. Daarnaast worden de memorie van toelichting en de adviezen op het wetsvoorstel gebruikt. Uit deze documenten is immers naar voren gekomen dat er een aantal knelpunten wordt voorzien.. Uit deze adviezen en kamerstukken kan worden achterhaald waarom deze problemen juist als juridisch knelpunt worden voorzien. Daarnaast is er op 4 november 2015 een interview afgenomen bij mr. Hagemans, zij is de wetgevingsjuriste van project KEI. Door dit interview zal naar voren komen waarom bepaalde juridische problemen als knelpunt worden voorzien. Dit interview heeft vooral nadere informatie naar voren gebracht over de juridische knelpunten van project KEI. De informatie uit de literatuur en het interview worden geanalyseerd met als doel de tweede deelvraag te beantwoorden.

Deelvraag 3: Wat zal de vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht, onderdeel van project KEI, voor de procespraktijk in de advocatuur gaan betekenen?

De derde deelvraag is het praktijkdeel van deze afstudeerscriptie. Deze deelvraag maakt de omslag van de theorie naar de praktijk. Hierbij wordt beschreven wat voor veranderingen er plaats zullen vinden in de procespraktijk van de advocatuur ten opzichte van de huidige procespraktijk. Bij de beantwoording van de derde deelvraag zal worden gekeken naar de werkzaamheden van de advocaten en secretaresses van Rijppaert & Peeters Advocaten. Aan de hand van het wetsvoorstel vereenvoudiging burgerlijk procesrecht zal worden gekeken in welk opzicht het Wetsvoorstel de werkzaamheden van de advocaten en secretaresses gaan beïnvloeden. Daarnaast heb ik op 1 december 2015 een voorlichtingsbijeenkomst over project KEI bijgewoond bij de Rechtbank Rotterdam. Hierbij is informatie vergaard over de wijze waarop de procespraktijk in de advocatuur moet worden aangepast. Ten slotte is er een interview afgenomen bij mr. Baghery, advocaat bij AKD Advocaten en Notarissen te Eindhoven. Bij dit interview is vooral naar voren gekomen hoe AKD Advocaten en Notarissen anticipeert op de komst van project KEI. De informatie uit verscheidene bronnen zal worden verwerkt door middel van een inhoudsanalyse, met als doel de beantwoording van de derde en laatste deelvraag.

² G.F.A.M. van Schaaijk, "Praktijkgericht juridisch onderzoek", Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2011, p. 78 - 82.

1.7 Leeswijzer

Deze afstudeerscriptie bestaat uit verschillende hoofdstukken, waarbij ieder hoofdstuk het antwoord geeft op een van de geformuleerde deelvragen (zie 1.5). De antwoorden op de deelvragen vormen samen het antwoord op de centrale vraag. Aan het eind van ieder hoofdstuk wordt een korte conclusie of samenvatting geformuleerd. Bij het opstellen van de conclusies en aanbevelingen kan dan eenvoudig worden teruggekoppeld op de inhoud van het hoofdstuk. De leeswijzer geeft kort weer welke vraagstukken in welk hoofdstuk aan bod zullen komen.

Hoofdstuk een geeft de opzet van de afstudeerscriptie weer. Dit hoofdstuk betreft het reeds eerder opgesteld onderzoeksplan, dat ten grondslag ligt aan de afstudeerscriptie.

Hoofdstuk twee behandelt de eerste deelvraag. In dit hoofdstuk komen vier subdeelvragen aan bod. Dit hoofdstuk beschrijft dus de inhoud van project KEI, het moment van inwerkingtreding, de beweegredenen van de wetgever om het wetsvoorstel in te voeren, de belangrijkste veranderingen die het wetsvoorstel met zich meebrengt én waarom de wetgever voor deze veranderingen heeft gekozen.

Hoofdstuk drie behandelt de tweede deelvraag. Aan de hand van twee subdeelvragen wordt de tweede deelvraag beantwoord. In dit hoofdstuk wordt beschreven welke juridische knelpunten er bestaan en waarom deze als knelpunten worden gezien voor de advocatuur.

Hoofdstuk vier behandelt de vraag wat de vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht gaat betekenen voor de Rijppaert & Peeters Advocaten. Daarbij zullen de werkzaamheden van advocaten en secretaresses bij een advocatenkantoor, na invoering van het nieuwe procesrecht, worden beschreven. Ten slotte geeft dit hoofdstuk weer of en zo ja, hoe andere advocatenkantoren anticiperen op de komst van project KEI.

Hoofdstuk vijf bevat, naast de conclusies en aanbevelingen, het antwoord op de centrale vraag. In dit hoofdstuk wordt een praktijkgerichte oplossing gegeven aan Rijppaert & Peeters Advocaten over hoe zij moet reageren op de vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht.

Hoofdstuk 2 Project KEI, KEIgoed?

De burger krijgt tenminste een keer in zijn leven te maken met de rechtspraak. Denk bijvoorbeeld aan een burenruzie of een conflict op het werk. De rechtspraak is van oudsher belast met de beslechting van dit soort geschillen en vormt daardoor de hoeksteen van de samenleving. Om deze positie behouden zal de rechtspraak moeten innoveren om aan te sluiten op de samenleving. In de reeds gedigitaliseerde samenleving is een gedigitaliseerde rechtspraak onontkoombaar. De wetgever heeft project KEI ontwikkeld om de rechtspraak aan te laten sluiten op de gedigitaliseerde samenleving en om haar positie als hoeksteen te behouden.

2.1 Geschiedenis

Innovatie van de rechtspraak staat sinds lange tijd op de agenda van de rechtspraak. Het idee om het burgerlijk procesrecht te vereenvoudigen vindt zijn oorsprong al in het jaar 2004. In dat jaar is namelijk de Commissie Deetman geïnstalleerd. In opdracht van de wetgever heeft deze commissie onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de rechtspraak. Uit het eindrapport is gebleken dat de rechtzoekende nog een aantal verbeterpunten ziet voor de rechtspraak.³ Volgens hen laat de (digitale) toegankelijkheid van de rechtspraak nog te wensen over.⁴ Bovendien zien zij de duur van de civiele procedure als een drempel voor het starten van een gerechtelijke procedure.⁵

De lange doorlooptijd van de civiele procedure is mede veroorzaakt door een afgenomen productiviteit van de rechtspraak. Uit het eerdergenoemde eindrapport is dit reeds naar voren gekomen (zie **Bijlage I, figuur 1**). Met het Wetsvoorstel hoopt de wetgever de efficiëntie van de gerechten te verhogen, wat kan bijdragen aan de verkorting van de civiele procedure.⁶

Naast het kwaliteitsonderzoek laat de rechtspraak ook ieder jaar een klantwaarderingsonderzoek uitvoeren naar de tevredenheid over de rechtspraak onder de rechtzoekenden. De onderzoeken van 2011 en 2014 laten een daling zien in de tevredenheid onder de professionals over de rechtbanken (daling van 73% naar 70%). Opmerkelijk hierbij is dat slechts 67% van de advocaten tevreden is over de rechtspraak in 2014. Dit percentage lag in 2011 nog enigszins hoger, namelijk 70%.⁷ Ook in deze onderzoeken komt naar voren dat de ontevredenheid wordt veroorzaakt door de lange doorlooptijden van de civiele procedure en de (digitale) toegankelijkheid van de rechtspraak (zie **Bijlage I, figuur 2 en 3**).

Uit vorengaande kan dus worden afgeleid dat innovatie reeds lange tijd op de agenda van de Raad voor de Rechtspraak (hierna: de Raad) staat.⁸ De wetgever heeft deze wens tot innovatie van de Raad overgenomen, zo blijkt uit de brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer.⁹

³ Onafhankelijkheid en deskundigheid zijn de basisprincipes van de Nederlandse rechtspraak, zo volgt uit de artikelen 23, 24 en 96 van de Wet op Rechterlijke Organisatie.

⁴ Eindrapport van de Commissie Deetman, *“Rechtspraak is Kwaliteit*, 2006, p. 10.

⁵ Eindrapport van de Commissie Deetman, *“Rechtspraak is Kwaliteit*, 2006, p.9.

⁶ Eindrapport van de Commissie Deetman, *“Rechtspraak is Kwaliteit*, 2006, p. 10.

⁷ Klantwaarderingsonderzoek 2014, p.14 - 15.

⁸ Agenda voor de Rechtspraak 2011 - 2014, Agenda voor de Rechtspraak 2015 - 2018.

⁹ Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 11 juni 2013 en Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 21 maart 2013.

2.2 Aanleiding

De eerste stap naar Project KEI is terug te vinden in het regeerakkoord “Bruggen slaan” uit 2012.¹⁰ In dit regeerakkoord is aangegeven dat onder andere het burgerlijk procesrecht moest worden vereenvoudigd en gedigitaliseerd. De regering besloot dat in tijden van digitalisering de rechtspraak niet achter kon blijven. Daarom ontwikkelde zij het wetsvoorstel digitalisering en vereenvoudiging van het procesrecht.

Dit Wetsvoorstel is het eerste van vier wetsvoorstellen dat wordt ingevoerd om innovatie van de rechtspraak te realiseren.¹¹ De regering voert deze gefaseerd in, zodat innovatie van de rechtspraak geleidelijk plaats kan vinden.¹²

De wetgever wil de rechtspraak toegankelijker maken voor de rechtzoekende via project KEI, door de regels van het huidige procesrecht te vervangen, nu deze voor onduidelijkheid zorgen onder de rechtzoekenden.¹³ Om deze onduidelijkheid weg te nemen heeft de regering een uniforme basisprocedure in het Wetsvoorstel opgesteld. Deze uniforme basisprocedure moet ervoor zorgen dat de rechtzoekende eenvoudig een procedure kan starten. De rechtzoekende hoeft dan immers niet eerst na te gaan met welk processtuk hij de procedure inleidt. Daarnaast moet de nieuwe basisprocedure ervoor zorgen dat de civiele procedure sneller verloopt.¹⁴

2.3 Invoering

Het oorspronkelijke Wetsvoorstel dateert van 16 oktober 2014. Op deze dag is het Wetsvoorstel samen met de memorie van toelichting naar de Tweede Kamer gegaan. Verschillende instanties hebben de gelegenheid gekregen om hun advies uit te brengen over dit wetsvoorstel. Op 8 april 2015 heeft de wetgever naar aanleiding van deze adviezen een aantal wijzigingen aangebracht in het wetsvoorstel. Het gewijzigd voorstel van wet is toen op 26 mei 2015 ter goedkeuring naar de Eerste Kamer gegaan.¹⁵

De inwerkingtreding van het Wetsvoorstel was gepland op 1 januari 2016. Door een motie van het lid Oskam is de inwerkingtreding met zes maanden uitgesteld. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel vereenvoudiging procesrecht is nu vastgesteld op 1 juli 2016.¹⁶ De invoering van dit wetsvoorstel heeft als gevolg dat professionele partijen¹⁷ verplicht zijn om digitaal te procederen. Uiterlijk 2019 moeten alle procespartijen digitaal procederen.¹⁸ Voor een overzicht van de invoering van project KEI in de gehele rechtspraak, zie **Bijlage II**.

2.4 Het oude en nieuwe Rv

De vereenvoudiging en digitalisering van het burgerlijk procesrecht kan niet zomaar plaatsvinden. Deze wijzigingen dienen een wettelijke grondslag te hebben. Deze wettelijke grondslag is terug te vinden in het wetsvoorstel Wet tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht¹⁹. Deze veranderingen moeten ervoor

¹⁰ Regeerakkoord “Bruggen slaan”, 29 oktober 2012, p. 27.

¹¹ *Kamerstukken I* 2014/15, 34 059 A, Wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht.

¹² www.rechtspraak.nl (zoek op: project KEI).

¹³ N. Gloudemans-Voogd, “*We kunnen niet op papier blijven werken*”, Adv.bl. oktober 2014, p. 24.

¹⁴ *Kamerstukken II* 2014/15, 34 059, nr. 4.

¹⁵ www.eerstekamer.nl (zoek op: vereenvoudiging en digitalisering procesrecht).

¹⁶ www.rechtspraak.nl (zoek op: project KEI).

¹⁷ Onder professionele partijen vallen alle procespartijen, met uitzondering van de consument die zich niet laat vertegenwoordigen door een advocaat of gemachtigde.

¹⁸ www.advocatenorde.nl (zoek op: project KEI).

¹⁹ *Kamerstukken I*, 2014/15, 34 059, A.

zorgen dat het doel van de wetgever wordt bereikt, namelijk een toegankelijker rechtspraak en een verkorting van de civiele procedure.

De eerste en meteen meest omvangrijke wijziging van het Wetsvoorstel is de nieuwe uniforme basisprocedure die in de plaats komt van de dagvaardings- en verzoekschriftprocedure. De wetgever heeft gekozen voor de harmonisering van beide procedures om ervoor te zorgen dat de civiele procedure overzichtelijker wordt voor de rechtzoekende.²⁰

De nieuwe basisprocedure ziet er als volgt uit (zie ook **Bijlage III**):

1. Indienen procesinleiding;
2. Informeren verweerder;
3. A. verschijnen van verweerder;
B. selectie verloop procedure (zie ook **Bijlage IV**);
4. Indienen verweerschrift;
5. A. Uitnodigen voor de mondelinge behandeling;
B. Uitstelverzoeken en indienen aanvullende stukken;
6. Mondelinge behandeling;
7. Uitspraak.

De nieuwe basisprocedure bestaat in principe uit één schriftelijke ronde en één mondelinge ronde. Een tweede schriftelijke ronde, zoals repliek en dupliek, vervalt met invoering van de nieuwe procedure. De rechter kan echter wel, al dan niet op verzoek van partijen, beslissen om een tweede schriftelijke ronde in te lasten, indien het belang van een goede instructie van de zaak.²¹ Daarnaast kan de rechter extra procedurele stappen toevoegen op grond van het beginsel van hoor en wederhoor (art. 19 Rv).

Ondanks de uniformering van de civiele procedure blijven de termen vorderingsprocedure en verzoekprocedure naast elkaar bestaan, omdat de termen vordering en verzoek volgens de wetgever onlosmakelijk verbonden zijn met de aard van de zaak. Zo heeft de vordering betrekking op een zaak tussen twee burgers onderling en een verzoek meestal betrekking op een kwestie van de openbare orde.²² In de literatuur is hier kritiek op geuit.²³

De namen van de procedures worden niet gewijzigd, omdat hiervoor een materieelrechtelijke wetswijziging nodig is.²⁴ Gezien de noodzaak van de modernisering van de rechtspraak kan er volgens de wetgever niet worden gewacht op een materieelrechtelijke wijziging van de wet.

I Vorderingsprocedure

De advocaat start namens zijn cliënt een procedure door een procesinleiding in te dienen. Deze procesinleiding dient hij digitaal in via het digitale systeem Mijn Rechtspraak. De advocaat is in vorderingszaken immers vanaf 1 juli 2016 verplicht om digitaal te procederen.²⁵ De wetgever heeft ervoor gekozen om digitaal procederen in eerste instantie in zaken met verplichte procesvertegenwoordiging verplicht te stellen. Volgens de wetgever beschikken zij reeds over middelen om digitaal te kunnen communiceren, waardoor digitaal procederen ook mogelijk moet zijn.²⁶

²⁰ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 6.

²¹ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 6.

²² *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 16.

²³ *Advies KBvG*, Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15 34 059, nr. 3, p. 2.

²⁴ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 15.

²⁵ Zie Bijlage I.

²⁶ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 34 - 35.

De (advocaat van) de eiser dient de procesinleiding in met een daartoe bestemd digitaal formulier op Mijn Rechtspraak. De advocaat moet in dit formulier verschillende velden invullen met daarin onder andere de persoonsgegevens van partijen en de gronden van de vordering.²⁷

De procesinleiding komt grotendeels overeen met de huidige dagvaarding²⁸. De vereisten van de procesinleiding lijken dus ook sterk op de vereisten uit het huidige art. 111 lid 2 Rv. De vereisten van de nieuwe procesinleiding staan in art.30a Rv nieuw. De nieuwe procesinleiding moet dus ook voldoen aan de substantiëringsplicht en de bewijsaandraagplicht (art. 30a lid 3 f en g Rv nieuw).²⁹ De procesinleiding is iets minder uitgebreid dan de dagvaarding. Daarover meer in hoofdstuk vier.

De advocaat zal de procesinleiding moeten voorzien van een digitale handtekening op grond van art. 30a lid 4 Rv nieuw. Dit in tegenstelling tot de huidige situatie waarin de deurwaarder het exploit van de dagvaarding ondertekent.³⁰ Deze verandering is het gevolg van het feit dat de (advocaat van) de eiser de procesinleiding eerst indient bij het gerecht.

Door het indienen van de procesinleiding wordt er in Mijn Rechtspraak automatisch een dossier aangemaakt. Vrijwel direct na het indienen van de procesinleiding verstrekt het gerecht een automatisch gegenereerd oproepingsbericht. Dit oproepingsbericht kan de advocaat op drie manieren bezorgen aan de verweerder. Dit in tegenstelling tot het huidige procesrecht waarin de advocaat maar een manier heeft om de dagvaarding bekend te maken aan de gedaagde, namelijk de verplichte betekening door de deurwaarder.³¹

Op grond van art. 112 lid 1 Rv nieuw moet de advocaat het oproepingsbericht in ieder geval binnen twee weken na ontvangst bezorgen bij de verweerder. De advocaat kan dit doen door het oproepingsbericht per gewone post te bezorgen of door het oproepingsbericht te laten betekenen door een deurwaarder.³²

Bij vorderingen is er sprake van een rechtsbetrekking tussen twee (natuurlijke) personen. Partijen zijn dus in de meeste gevallen bekend met elkaars identiteit. Om deze reden heeft de wetgever besloten dat de procesinleiding in vorderingszaken niet meer verplicht hoeft te worden betekend door een deurwaarder zoals dat in het huidige procesrecht in art. 45 jo. 111 lid 1 Rv wel verplicht is gesteld. Indien partijen bekend zijn met elkaars identiteit, zullen zij in veel gevallen beiden belang hebben bij de procedure. Volgens de wetgever zorgt de verplichte tussenkomst van de deurwaarder in dergelijke gevallen voor extra buitengerechtelijke kosten. Indien partijen beiden belang hebben bij de procedure, zullen zij in de meeste gevallen gewoon verschijnen, ook zonder de betekening van het oproepingsbericht.³³

Als derde en laatste optie kan de advocaat een deurwaarder een conceptoproepingsbericht laten opstellen en deze te laten betekenen door diezelfde deurwaarder op grond van art. 113 Rv nieuw. Deze oproepingswijze lijkt op de oude dagvaardingsprocedure, omdat bij deze

²⁷ Zie bijlage Va.

²⁸ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 15.

²⁹ De substantiëringsplicht houdt onder meer in dat mogelijke standpunten van de verweerder moeten worden vermeld in de procesinleiding. De bewijsaandraagplicht houdt in dat de eiser zijn bewijsmiddelen in de procesinleiding weergeeft. Zie ook: P. Vlas en T.F.E. Tjong Tjin Tai, *Groene serie burgerlijke rechtsvordering*, Deventer: Kluwer 2015, geraadpleegd via Kluwer Navigator.

³⁰ J. Veldhuis, *De nieuwe basisprocedure onder de loep*, www.debloggendeadvocaat.nl

³¹ A.I.M. van Mierlo, C.J.J.C. van Nispen, *Tekst & Commentaar Burgerlijke Rechtsvordering*, Deventer: Kluwer 2015.

³² W. Hugenholtz, W.H. Heemskerk, *Hoofdlijnen burgerlijk procesrecht*, Amsterdam: Elsevier Juridisch 2009, p. 53 - 81.

³³ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 19.

wijze het gerecht niet eerst wordt betrokken in de procedure.³⁴ De advocaat dient echter wel onverwijld na de betekening het conceptoproepingsbericht en de procesinleiding in te dienen bij het gerecht.

Door het indienen van de procesinleiding bij het gerecht wordt het systeem van de rechtspraak direct belast. Dit heeft als gevolg dat de eiser vanaf het moment van indiening griffierecht is verschuldigd. Dit griffierecht kan eenvoudig via een betalingslink naar iDeal worden voldaan. De eiser moet het griffierecht binnen vier weken na indiening voldoen. De verweerder moet het griffierecht binnen vier weken na verschijning in het geding voldoen. Dit in tegenstelling tot het huidige procesrecht waarin pas griffierecht is verschuldigd na het verstrijken van de eerste roldatum.³⁵ De wetgever heeft hier echter expliciet voor gekozen om te voorkomen dat de relatief eenvoudig op te stellen procesinleiding wordt gebruikt als oneigenlijk dwangmiddel tot betaling.

Indien de verweerder niet of niet tijdig in het geding is verschenen kan de rechter verstek verlenen. De rechter verleent alleen verstek wanneer de verweerder per exploit is opgeroepen. De wetgever heeft dit bepaald uit overwegingen van rechtsbescherming. Alleen bij betekening, vindt de wetgever, is het zeker dat de verweerder het oproepingsbericht heeft ontvangen. De verweerder heeft dan expliciet gekozen om niet te verschijnen in de procedure, omdat het immers zeker is dat hij het oproepingsbericht heeft ontvangen.³⁶ In het huidige procesrecht is verstek geregeld in art. 139 Rv. Ook hier verleent de rechter alleen verstek indien de verweerder niet tijdig of niet op de juiste wijze verschijnt op de roldatum.

Wanneer de verweerder wel in het geding verschijnt door in te loggen in Mijn Zaak begint automatisch de termijn voor het indienen van een verzoekschrift te lopen. Deze termijnen zijn respectievelijk vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken (zie art. 111 lid 2 sub c Rv nieuw). Dit in tegenstelling tot het huidige procesrecht waar de rechter een roldatum bepaald voor het nemen van conclusie van antwoord. (Proces)stukken kunnen maximaal tien dagen voorafgaande aan de mondelinge behandeling worden ingediend bij het gerecht, zo volgt uit art. 30k lid 5 Rv nieuw.³⁷ Dit heeft ten doel dat procespartijen en de rechter voldoende de tijd hebben om aanvullende stukken te bestuderen. Zulks met het oog op het beginsel van hoor en wederhoor.

II Verzoekprocedure

De verzoekprocedure vervangt de verzoekschriftprocedure, deze procedure blijft in grote lijnen hetzelfde. Het grootste verschil is dat het verzoekschrift wordt vervangen door de procesinleiding. De procesinleiding in verzoekzaken moet ook voldoen aan de vereisten van art. 30a Rv nieuw. De procesinleidingen zien er dus ongeveer hetzelfde uit. De verzoekprocesinleiding vermeldt bijvoorbeeld niet tegen welke termijn een verweerder in het geding dient te verschijnen, omdat er in de verzoekprocedure niet altijd sprake is van een verweerder.

De advocaat dient de procesinleiding in bij het bevoegde gerecht. Ook in dit geval wordt een digitaal dossier aangemaakt. In de verzoekprocedure verstrekt het gerecht echter geen oproepingsbericht. Het gerecht is belast met het oproepen van de verzoeker en eventuele belanghebbenden. Dit is gelijk aan de huidige verzoekschriftprocedure. De wijze van oproeping in verzoekzaken is gebaseerd op art. 271 en 272 Rv, dit zal dus in het nieuwe procesrecht niet veranderen.³⁸

³⁴ Zie art. 45 jo. 111 Rv.

³⁵ Zie art. 3 lid 1 Wet griffierechten burgerlijke zaken.

³⁶ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 6.

³⁷ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 59 - 60.

³⁸ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 21 - 22.

De wetgever heeft hiervoor gekozen, omdat het oproepen van de verweerder door de verzoeker te veel nadelen met zich meebrengt. In sommige zaken is er immers sprake van een groot aantal belanghebbenden. Indien de verzoeker alle verweerders zou moeten oproepen dan zou dit voor hoge kosten zorgen voor de verzoeker. Zeker wanneer hij de verweerders per exploit zou moeten oproepen.

De termijnen voor het indienen van een verweerschrift als belanghebbende zijn gelijk aan die van de vorderingsprocedure. Daarnaast ziet ook het verdere verloop van de procedure, te weten de mondelinge behandeling en de uitspraak van de rechter er hetzelfde uit. De wetgever heeft hiermee uniformering van beide procedures willen bereiken. De verscheidene regels van het huidige procesrecht komen de toegankelijkheid van de rechtspraak immers niet ten goede, zo vindt de wetgever.³⁹

III Vorderings- en verzoekprocedure

Wanneer de verweerder in het geding is verschenen plant de rechter een datum en tijdstip voor de mondelinge behandeling van de zaak. Onder het huidige recht stelt de rechter zich lijdelijk op in de procedure op grond van art. 24 Rv. Het nieuwe procesrecht vraagt echter een actievere rol van de rechter, dit moet ervoor zorgen dat de procedure sneller gaat verlopen. Met verschillende instrumenten bewaakt de rechter het verloop van de procedure. Zo moeten partijen al in een vroeg stadium hun standpunten zoveel mogelijk kenbaar maken, zodat de rechter snel het dossier kan beoordelen en eventueel aanvullende informatie op kan vragen. Met deze informatie kan de rechter bijvoorbeeld voorafgaand aan de zitting vragen stellen aan partijen, die tijdens de mondelinge behandeling aan bod komen.⁴⁰

De regierol van de rechter komt ook tot uiting tijdens de mondelinge behandeling van de zaak.⁴¹ De rechter kan de mondelinge behandeling van de zaak gebruiken voor meerdere doeleinden, zoals het horen van getuigen en deskundigen of het bieden van de mogelijkheid aan partijen om tot een schikking te komen.⁴² De rechter zal partijen zoveel mogelijk informeren over wat er tijdens de zitting zal worden behandeld. Dit moet ervoor zorgen dat de rechter maatwerk kan leveren en de procedure sneller verloopt.⁴³

De zaaksrechter komt in de plaats van de rolrechter. De zaaksrechter vervult een actievere rol. Hij bestudeert het dossier op twee momenten: na ontvangst van de procesinleiding en het verweerschrift én vlak voor de zitting. Door de tijdige bestudering van de zaak moet de rechter beter in staat zijn om sneller vonnis te wijzen. De procedurele beslissingen, zoals de behandeling van uitstelverzoeken, liggen in handen van het regiebureau. De werkwijze van het regiebureau zal naar verwachting weinig verschillen van het huidige rolsysteem. Mijns inziens zal de advocatuur weinig van deze verandering merken.⁴⁴

In het geval van een gecompliceerde zaak kan de rechter de zitting gebruiken als regiezitting (art. 30o lid 1 sub c jo. 30k lid 1 Rv nieuw). Dit wil zeggen dat hij tijdens die zitting het verloop van de procedure bepaalt. Het kan dus zijn dat de rechter besluit om extra proceshandelingen toe te voegen. De rechter is bevoegd deze handelingen toe te voegen op grond van de beginselen van een goede procesorde⁴⁵. Dit moet er eveneens voor zorgen dat de rechter maatwerk kan leveren.⁴⁶

³⁹ Zie bijlage Va – Interview dr. mr. Hagemans.

⁴⁰ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 26 - 27.

⁴¹ J. Wolthuis, "Digitaal procederen", Amersfoort: Celsus juridische uitgevers 2015, p. 48.

⁴² *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 23.

⁴³ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 26 - 27.

⁴⁴ Zie bijlage XIIIa - Interview mr. Van Geloven.

⁴⁵ Beginsel van hoor en wederhoor art. 19 Rv.

⁴⁶ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 71.

Overigens bestaat de mogelijkheid tot het houden van een regiezitting reeds in het bestuursrecht. Daar heeft het geleid tot kortere doorlooptijden, nu een groot aantal van de zaken snel kon worden afgedaan door de schets van het verloop van de procedure.⁴⁷ De positieve resultaten uit het bestuursrecht waren voor de wetgever de aanleiding om de civiele rechter deze mogelijkheid ook te bieden.⁴⁸

Tijdens de mondelinge behandeling kan de rechter besluiten om mondeling uitspraak te doen, op grond van art. 30p lid 1 Rv nieuw. Uit lid 2 van ditzelfde artikel volgt dat de uitspraak moet bestaan uit de beslissing en de gronden ervan.⁴⁹ In het huidige procesrecht bestaat deze mogelijkheid nog niet voor de rechter.⁵⁰ De mondelinge uitspraak legt de griffier vast in een proces-verbaal (lid 3).

Indien de rechter schriftelijk uitspraak doet geldt een termijn van vier weken in kantonzaken en een termijn van zes weken in civiele zaken, op grond van art. 30q lid 1 Rv. De vereisten aan het vonnis van de rechter blijven hetzelfde en zijn dus gebaseerd op het huidige art. 230 lid 1 Rv⁵¹.

IV Gecombineerde procedure

Het verdwijnen van de dagvaarding en het verzoekschrift moet ervoor zorgen dat vorderingen en verzoeken gelijktijdig kunnen worden ingediend door middel van één procesinleiding. Bij voldoende samenhang tussen beide zaken kan de rechter ze gelijktijdig behandelen (art. 30b lid 1 Rv nieuw). Een belangrijk voordeel van deze verandering is dat de rechtzoekende maar een keer griffierecht verschuldigd is, terwijl hij in de huidige situatie griffierecht is verschuldigd over de dagvaardings- en verzoekschriftprocedure.⁵² Hetzelfde geldt voor voeging van zaken. Onder het nieuwe recht kunnen ook vorderingen en verzoeken in een later stadium worden gevoegd en kan de rechter ze gelijktijdig behandelen op grond van art. 222 Rv nieuw. Voor gelijktijdige behandeling moet er sprake zijn van verknochtheid tussen de zaken.⁵³ De wetgever heeft voor deze verandering gekozen om de rechtzoekende tegemoet te komen in de kosten, deze is immers maar eenmaal griffierecht verschuldigd.⁵⁴ Bovendien zorgt gelijktijdige behandeling voor verhoogde efficiëntie, omdat voor beide zaken maar een mondelinge behandeling hoeft plaats te vinden.

Als hoofdregel bij de gelijktijdige behandeling van vorderingen en verzoeken geldt dat de regels van de vorderingsprocedure van toepassing zijn (art. 30b lid 2 Rv nieuw). De uitzondering hierop staat in art. 30b lid 2 Rv nieuw, de vangnetbepaling. Deze vangnetbepaling zegt dat de hoofdregel niet van toepassing is, indien de aard van de bepalingen zich daartegen verzet of indien de wet of de rechter in verband met de goede procesorde anders bepaalt.⁵⁵

Bij gelijktijdige behandeling van vorderingen en verzoeken kan het zijn dat meerdere soorten rechters bevoegd op grond van art. 94 Rv. Dit artikel is aangepast, zodat de kantonrechter

⁴⁷ M. Ahsmann en H. Hofhuis, "Versnelling van de doorlooptijden van rechtszaken met 40 %", *NJB* 2014/1273.

⁴⁸ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 58.

⁴⁹ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 76.

⁵⁰ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 76.

⁵¹ De vereisten van art. 230 lid 1 Rv zijn de naam en woonplaats van partijen en hun eventuele procesvertegenwoordiging, het verloop van het geding, slotsom van de procesinleiding en verweerschrift, de gronden en feiten waarop de beslissing berust, de beslissing, de naam van de rechter en de datum van de uitspraak.

⁵² *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 60 - 61.

⁵³ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 58.

⁵⁴ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 2012, nr. 3, p. 35.

⁵⁵ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 60 - 61.

zowel vorderingen boven de competentiegrens van € 25.000,- als verzoeken kan behandelen. In het nieuwe art. 94 Rv is de kantonrechter bijvoorbeeld ook bevoegd bij vorderingen hoger dan € 25.000,-, als er sprake is van gelijktijdige behandeling van vordering en verzoek.⁵⁶ De wetgever heeft hiermee problemen omtrent de competentie van de rechter willen voorkomen.

2.5 Conclusie

Nederland beschikt over kwalitatief goede rechtspraak in vergelijking met de rest van Europa. Zo is de gemiddelde doorlooptijd van een procedure korter dan die van de gemiddelde Europese procedure. Nederland loopt echter wel achter op het gebied van digitalisering van de rechtspraak. De mogelijkheid tot digitaal procederen bestaat bijvoorbeeld al wel in Duitsland en Estland. De rechtspraak in Nederland heeft zich deels laten leiden door de mogelijkheden tot digitaal procederen in deze landen.

Bovendien is uit een aantal onderzoeksrapporten van onder andere de Commissie Deetman gebleken dat er nog ruimte voor verbetering was. De daling van het vertrouwen in de rechtspraak laat dit zien. Bovendien zijn rechtzoekende partijen niet te spreken over de (digitale) toegankelijkheid van de rechtspraak en over de doorlooptijden van de civiele procedure. Reden te meer voor de rechtspraak om te gaan vernieuwen. Daarom heeft de rechtspraak project KEI ontwikkeld. Project KEI zorgt voor de vereenvoudiging en de digitalisering van het burgerlijk procesrecht. In het kader van dit project is digitaal procederen vanaf 1 juli 2016 in zaken met verplichte procesvertegenwoordiging verplicht gesteld. Het digitaal procederen houdt in dat de stukkenwisseling tussen partijen digitaal geschiedt. Alle proceshandelingen, waaronder de start van een procedure, worden uitgevoerd in het digitale systeem van de rechtspraak genaamd Mijn Rechtspraak.

De vorderingsprocedure vervangt de dagvaardingsprocedure, waarbij het grootste verschil is dat de eiser de procesinleiding eerst bij het gerecht indient in plaats van de dagvaarding direct aan de verweerder te betekenen. Deze verplichte betekening wordt vervangen door een drietal keuzes voor de eiser, zo kan de eiser de verweerder ook per gewone post oproepen. Dit moet zorgen voor een toegankelijker rechtspraak voor de rechtzoekende.

Daarnaast is het doel om de mondelinge behandeling van de zaak in een vroeg stadium te laten plaatsvinden, zodat partijen eerder uitzicht hebben op de beslechting van hun geschil. Volgens de wetgever kan hiermee het tweede doel van project KEI worden bereikt, namelijk de versnelling van de civiele procedure.

De verzoekschriftprocedure ondergaat minder ingrijpende veranderingen, deze wordt vervangen door een verzoekprocedure. De procedure wordt ingeleid met een procesinleiding die de advocaat indient bij het gerecht. Het verdere verloop van de procedure blijft nagenoeg hetzelfde.

De wetgever wil met de uniformering van de dagvaardings- en verzoekschriftprocedure de rechtspraak toegankelijker maken voor rechtzoekende partijen. Zij wil dit bereiken door de ingewikkelde regels uit het huidige burgerlijk procesrecht te vereenvoudigen naar een meer uniform procesrecht. Maar leiden deze veranderingen eigenlijk wel tot een vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht? Deze vraag komt in het volgende hoofdstuk aan bod.

⁵⁶ *Kamerstukken II*, 2014/15, 34 059, nr. 3 p. 83 - 84.

Hoofdstuk 3 De knelpunten van project KEI

De advocatuur staat enigszins sceptisch tegenover het Wetsvoorstel⁵⁷. Zij veronderstelt dat het Wetsvoorstel niet tot de beoogde vereenvoudiging zal leiden en dat het misschien zelfs leidt tot complicatie van het burgerlijk procesrecht. De literatuur beschrijft een aantal veranderingen dat als knelpunt voor de advocatuur wordt gezien. Deze knelpunten worden in dit hoofdstuk beschreven. Daarbij zal uiteen worden gezet waarom deze veranderingen als knelpunt voor de advocatuur worden gezien.

I Vorderingsprocedure

De advocaat start een vorderingsprocedure met een procesinleiding die hij indient bij het bevoegde gerecht. Na de indiening van de procesinleiding verstrekt het gerecht een automatisch gegeneerd oproepingsbericht. Dit bericht strekt tot oproeping van de verweerder in de procedure. De advocaat kan, volgens het Wetsvoorstel, de verweerder op drie manieren het oproepingsbericht doen toekomen:

- Bezorging op informele wijze conform art. 112 lid 1 Rv nieuw: de advocaat bezorgt het oproepingsbericht per gewone post bij de verweerder. De advocaat kan er ook voor kiezen het oproepingsbericht per e-mail te versturen;
- Bezorging per exploit conform art. 112 lid 2 Rv nieuw: de advocaat laat het oproepingsbericht door een deurwaarder betekenen aan de verweerder;
- Betekening conform art. 113 Rv nieuw: de advocaat kan de deurwaarder een conceptoproepingsbericht op laten stellen en deze laten betekenen aan de verweerder. Na betekening dient de advocaat het concept van het oproepingsbericht en de procesinleiding in bij het gerecht. Deze oproepingswijze lijkt veel op de dagvaardingsprocedure, omdat hierbij de procedure ook rechtstreeks bekend wordt gemaakt aan de verweerder zonder tussenkomst van het bevoegde gerecht.

De wetgever heeft bepaald dat de rechter alléén verstek kan verlenen indien de verweerder per exploit is opgeroepen, maar deze niet (tijdig) is verschenen in het geding (zie art. 139 lid 1 Rv nieuw).⁵⁸ Dus wanneer de verweerder per gewone post is opgeroepen en de verweerder niet in het geding verschijnt, is de advocaat altijd verplicht om de verweerder nogmaals per exploit op te roepen. Laat de advocaat dit na, dan verklaart de rechter de eiser niet-ontvankelijk in zijn vordering (zie art. 112 lid 2 Rv nieuw).

Een logisch gevolg hiervan, lijkt mij, is dat de advocaat vrijwel altijd zal kiezen voor oproeping per exploit conform art. 112 lid 2 Rv nieuw of art. 113 Rv nieuw, omdat dan in ieder geval al is voldaan aan het vereiste van art. 139 lid 1 Rv nieuw⁵⁹. Indien de verweerder dan niet in het geding verschijnt, verleent de rechter meteen verstek en hoeft de advocaat de verweerder niet nog een keer op te roepen. Advocaten en hun cliënten hebben vaak belang bij een snelle start van de procedure, daarom zullen zij de verweerder zo snel mogelijk op willen roepen. Daarvoor is de oproeping per exploit het meest geschikt.⁶⁰

Naar mijn mening zal de advocaat weinig gebruik maken van deze mogelijkheid, ondanks het feit dat zij hierdoor de kosten van de deurwaarder kunnen besparen.⁶¹ De deurwaarder heeft namelijk de mogelijkheid om persoonsgegevens te controleren alvorens er wordt

⁵⁷ Overige externe adviezen, bijlage bij Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 31 - 39.

⁵⁸ Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 19 - 20.

⁵⁹ De rechter verleent immers pas verstek wanneer de verweerder niet is verschenen na oproeping per exploit.

⁶⁰ S. Heeroma, "De uniforme procesinleiding", Amersfoort: Celsus Juridische Uitgeverij 2015, p. 65 - 69.

⁶¹ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

betekend. Daarnaast kan de verweerder het moment van ontvangst niet betwisten bij betekening, omdat het exploit een ambtelijk stuk is van de deurwaarder.⁶²

De procesinleiding in de vorderingsprocedure vermeldt een termijn waarbinnen de verweerder dient te verschijnen in het geding.⁶³ De wetgever heeft de minimale verschijningstermijn vastgesteld op vier weken en de maximale verschijningstermijn op zes maanden. Enerzijds zorgt de minimale verschijningstermijn ervoor dat het voor de advocaat langer duurt om een verstekvonnis te krijgen dan onder het huidige recht. De rechter kan op zijn vroegst na vier weken verstek verlenen, namelijk wanneer de verweerder niet binnen vier weken is verschenen in het geding. Bij de oproepingswijze van art. 113 Rv nieuw (betekening van conceptoproepingsbericht) geldt een minimale verschijningstermijn van twee weken. De rechter kan in dat geval op zijn vroegst na twee weken verstek verlenen.

In de dagvaardingsprocedure kan de rechter al na acht dagen verstek wijzen. De minimale dagvaardingstermijn is namelijk zeven dagen op grond van art. 114 Rv. Indien de gedaagde niet verschijnt⁶⁴ op de roldatum, dan kan de rechter een verstekvonnis wijzen. Dit zal dus een knelpunt voor de advocatuur vormen, omdat het onder het nieuwe recht langer zal duren om een verstekvonnis te krijgen. Waar de rechter eerst na acht dagen een verstekvonnis kon wijzen, zal hij dit nu pas op zijn vroegst na veertien dagen kunnen wijzen. Vooral in incassozaken heeft de advocaat baat bij een verstekvonnis. Het vonnis is namelijk een executoriale titel die de advocaat gebruikt om ten uitvoer te leggen bij de verweerder.⁶⁵

Anderzijds vormt de maximale verschijningstermijn van zes maanden⁶⁶ een knelpunt voor de advocatuur. Deze termijn was in het oorspronkelijke wetsvoorstel zelfs maar drie maanden⁶⁷, maar op advies van de NOvA is de termijn aangepast naar zes maanden. Onder het huidige recht kan de eiser de gedaagde namelijk oproepen tegen een termijn die hem gunstig voorkomt. De advocaat hoeft alleen rekening te houden met de minimale dagvaardingstermijn van zeven dagen (zie art. 114 Rv).

De wetgever beoogt met de maximale verschijningstermijn een toegankelijker rechtspraak, omdat hiermee wordt voorkomen dat de mondelinge behandeling pas een jaar na dagvaarding plaatsvindt, iets wat nu vaak het geval is. De advocaat heeft baat bij een lange verschijningstermijn, omdat hij deze termijn kan gebruiken om nog tot een schikking te komen met de verweerder.⁶⁸ Voor de advocatuur zal het dus waarschijnlijk tot extra procedures leiden, omdat in sommige gevallen de verschijningstermijn van zes maanden niet toereikend is om tot een schikking te komen. Dit zal, volgens dr. mr. Hagemans, een te verwaarlozen aantal procedures zijn.⁶⁹ Bovendien kan de rechter in afzonderlijke gevallen afwijken van deze maximale verschijningstermijn. Deze mogelijkheid rust op de wettelijke bepaling van art. 30o lid 1 sub a Rv nieuw. Dit lid zegt dat de rechter van termijnen mag afwijken in het belang van art. 19 Rv (hoor en wederhoor⁷⁰) of voor een goede instructie van de zaak.⁷¹ De Hoge Raad heeft bijvoorbeeld in het arrest Parallel Entry/KLM bepaald dat de rechter bepaalde feiten terzijde kan stellen indien de wederpartij niet voldoende de mogelijk

⁶² *De Nederlandse deurwaarder*, KBvG, p. 316.

⁶³ De advocaat van de verweerder verschijnt in het geding door in te loggen in Mijn Zaak met de inloggegevens die in het oproepingsbericht staan.

⁶⁴ Door het stellen van een advocaat in de civiele procedure.

⁶⁵ art. 430 lid 1 Rv.

⁶⁶ Zie art. 30a lid 3 sub c Rv nieuw.

⁶⁷ Zie artikel 115 Rv nieuw *Kamerstukken II* 34 059, nr. 2 (oorspronkelijke Wetsvoorstel).

⁶⁸ *Kamerstukken II* 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 19 - 20.

⁶⁹ Bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

⁷⁰ P. Vlas en T.F.E. Tjong Tjin Tai, *Groene serie burgerlijke rechtsvordering*, Deventer: Kluwer 2015, geraadpleegd via Kluwer Navigator.

⁷¹ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

heeft of krijgt om erop te reageren.⁷² Daarnaast heeft de Hoge Raad op 29 november 2002 bepaald dat er niet is voldaan aan art. 19 Rv indien een der partijen een zeer omvangrijk processtuk kort voor de zitting verstuurd, waardoor de wederpartij onvoldoende de tijd heeft om erop te reageren.⁷³

In de huidige dagvaardingsprocedure heeft de advocaat de mogelijkheid om een gedaagde te dagvaarden tegen iedere roldatum. Alléén op die datum worden eventuele wijzigingen in het systeem verwerkt. Zie ter illustratie onderstaand voorbeeld.

Voorbeeld:

“De eiser dagvaart de gedaagde op de roldatum van 10 oktober 2016. Op die datum moet de gedaagde zich met advocaat stellen in de procedure. De gedaagde laat op 28 augustus 2016 per brief weten wie zijn advocaat is en verschijnt daarmee in de procedure. Deze proceshandeling wordt echter pas op de roldatum van 10 oktober 2016 verwerkt.⁷⁴ Vanaf die dag begint de termijn voor het nemen conclusie van antwoord te lopen.”

Deze roldatum komt echter na invoering van het Wetsvoorstel te vervallen. Dit houdt in dat het regiebureau de verschijning, of een andere proceshandeling, van de verweerder direct verwerkt en dat er niet wacht tot de roldatum. Vanaf het moment van verschijning begint de termijn voor het indienen van het verweerschrift meteen te lopen. Ook bepaalt de rechter direct een datum en tijdstip voor de mondelinge behandeling.

Het voormelde heeft tot gevolg dat de advocaat een lange verschijningstermijn niet meer kan gebruiken als middel om de procedure te rekken. Immers, wanneer de verweerder al aan het begin van de termijn in het geding verschijnt, begint de termijn voor het indienen van een verweerschrift direct te lopen. Daarmee komt de mogelijkheid tot het treffen van een buitengerechtelijke schikking te vervallen, omdat de verweerder door verschijning aangeeft zich te willen mengen in de procedure.⁷⁵ Bovendien zullen partijen na verschijning naar verwachting minder bereid zijn om tot een schikking te komen, omdat zij reeds het griffierecht hebben voldaan of nog moeten voldoen.

Indien de verweerder niet (tijdig) in het geding verschijnt en hem verstek is verleend, kan hij dit zuiveren door in verzet te gaan op grond van art. 143 lid 1 Rv. In de oude situatie dient de gedaagde een verzetdagvaarding in om het verstek te zuiveren (art. 143 lid 2 Rv). In de nieuwe situatie zal de verweerder een verzetprocesinleiding in moeten dienen (art. 143 lid 1 Rv nieuw) bij het gerecht. Het gerecht verstrekt vervolgens een oproepingsbericht aan de verweerder, deze moet het oproepingsbericht onverwijld betekenen aan de eiser.⁷⁶ Mijns inziens wordt hiermee het risico groter dat de eisende partij niet tijdig op de hoogte is van het verzet en reeds executerende maatregelen heeft uitgevoerd.⁷⁷ Het is immers niet met zekerheid te zeggen dat de verweerder zijn oproepingsbericht ook echt onverwijld betekent aan de eiser.⁷⁸ Naar mijn mening loopt de eiser hierdoor een groter risico dat hij reeds uitgevoerde executiehandelingen moet terugdraaien. De kans op executiegeschillen wordt daarmee groter.

Een ander knelpunt dat zich voordoet aan de start van de vorderingsprocedure is het probleem omtrent de stuiting van de verjaringstermijn conform art. 3:317 BW. De dagvaarding kan onder het huidige procesrecht worden gezien als rechtsgeldige

⁷² ECLI:NL:HR:2004:AM2312 (Parallel Entry/KLM).

⁷³ HR 29 november 2002, NJ 2004, 172 (HR Dipasa Europe/Huyton).

⁷⁴ NB: tenzij partijen om vervroeging van de roldatum vragen.

⁷⁵ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

⁷⁶ M Bruning “KElveel nieuwe verstekzaken in de civiele sector van de rechtbanken”, NJB 2013, p. 4.

⁷⁷ Advies KBvG, Bijlage bij Kamerstukken II 2014/15 34 059, nr. 3, p. 14.

⁷⁸ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

stuitingshandeling. Een stuitingshandeling is een schriftelijke aanmaning waarin de schuldeiser meedeelt aan de schuldenaar dat hij zich het recht op nakoming van de vordering voorbehoudt.⁷⁹ Het indienen van de procesinleiding is op zichzelf geen stuitingshandeling in de zin van art. 3:317 BW, nu de procesinleiding bij het gerecht wordt ingediend en zich niet tegen de schuldenaar richt. Pas de betekening van de procesinleiding aan de verweerder kan worden aangemerkt als stuitingshandeling in de zin van art. 3:317 BW.⁸⁰ Dit zorgt dus voor een verschuiving van het moment waarop de verjaringstermijn opnieuw begint te lopen. Eerst was dit namelijk bij de start van de procedure, terwijl het nu pas bij bezorging van het oproepingsbericht zal zijn.

Ten slotte wordt het verschuldigd blijven van een derde deel van het griffierecht ook als knelpunt voorzien in de vorderingsprocedure. In de huidige dagvaardingsprocedure zijn partijen pas griffierecht verschuldigd wanneer de eerste roldatum is verstreken op grond van art. 3 lid 1 en 3 Wet griffierechten burgerlijke zaken (hierna: Wgbz). In de vorderingsprocedure is de eiser vanaf het moment van indienen van de procesinleiding griffierecht verschuldigd. Dit heeft de wetgever gebaseerd op het beginsel "betalen aan de poort" uit de Wgbz. De eiser belast door indiening van de procesinleiding het systeem van de rechtspraak, daarom is hij vanaf dat moment griffierecht verschuldigd. Indien de zaak wordt ingetrokken voordat de verweerder in het geding is verschenen, is de eiser een derde deel van het griffierecht verschuldigd. Het resterende bedrag zal naar de eiser worden teruggestort.⁸¹

Deze verandering zorgt ervoor dat de advocaat de mogelijkheid verliest om de procesinleiding te gebruiken als dwangmiddel tot betaling. Nu er kosten verbonden zijn aan het indienen van de procesinleiding, zal de advocaat minder snel geneigd zijn om een procesinleiding op te stellen en deze in te dienen bij het gerecht. Volgens de wetgever is het niet wenselijk dat de procesinleiding op dezelfde wijze wordt gebruikt als de dagvaarding, omdat de procesinleiding relatief eenvoudig is op te stellen. Burgers zouden, gezien deze eenvoud, voor allerlei kwesties een procesinleiding kunnen indienen bij het gerecht.⁸² Met als gevolg een grotere belasting van de gerechten. Het verschuldigd blijven van het griffierecht moet een drempel vormen om dergelijke situaties te voorkomen.⁸³

II Verzoekprocedure

In de verzoekprocedure worden aanzienlijk minder knelpunten voorzien dan in de vorderingsprocedure, omdat deze procedure beduidend minder veranderingen ondergaat. De enige verandering die deze procedure ondergaat is het verdwijnen van het verzoekschrift. De procesinleiding gaat het verzoekschrift vervangen, maar blijft qua vormvereisten hetzelfde. De procesinleiding in verzoekzaken zal aan iets meer vereisten moeten voldoen dan het huidige verzoekschrift. Het enige knelpunt waar de advocatuur tegenaan zou kunnen lopen is het feit dat het opstellen van de procesinleiding meer tijd in beslag zal gaan nemen. Daarover in hoofdstuk vier meer.

III Vorderings- en verzoekprocedure

Er is ook een aantal knelpunten dat in zowel de vorderings- als de verzoekprocedure mogelijk een rol gaat spelen, deze zullen hieronder uiteen gezet worden.

⁷⁹ J. Veldhuis, "De nieuwe basisprocedure onder de loep", Adv.bl. 2015 - 3, p. 35.

⁸⁰ Advies KBvG, Bijlage bij Kamerstukken II 2014/15 34 059, nr. 3, p. 9.

⁸¹ K. Teuben en K.J.O. Jansen, "Het Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht: kanttekeningen vanuit de procespraktijk", TCR 2015, nr. 2, p. 5.

⁸² X.E. Kramer, I. Tillema, M.L. Tuil, "De verstekprocedure getoetst: een empirisch onderzoek naar de verstekprocedure in het licht van het KEI-programma", TCR 2014, nr. 1, p. 9 - 10.

⁸³ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

Het streven van de wetgever is om de mondelinge behandeling van de zaak, zowel vordering als verzoek, in een vroeg stadium van de procedure te laten plaatsvinden. Dit zorgt volgens de wetgever voor een kortere doorlooptijd van de civiele procedure, omdat de meeste zaken kort na de mondelinge behandeling kunnen worden afgedaan.⁸⁴ Beide partijen dienen te verschijnen op de mondelinge behandeling. De Hoge Raad heeft op 9 juni 2006 bepaald dat de rechter consequenties kan verbinden aan het feit dat een der partijen niet ter comparitiezitting is verschenen. Onder het nieuwe recht zal de rechter, naar verwachting, dit arrest overeenkomstig moeten toepassen. De rechter zal ook onder het nieuwe recht consequenties moeten verbinden aan het feit dat een der partijen niet op de mondelinge behandeling is verschenen.⁸⁵

De rechter vervult nu een lijdelijke rol in de civiele procedure. Het Wetsvoorstel zorgt ervoor dat de rechter zich actiever op gaat stellen in de procedure. Dit wordt de regierol van de rechter genoemd. Met een aantal instrumenten moet de rechter deze rol gaan vervullen. Er bestaat kritiek op de regierol van de rechter, omdat dit inbreuk zou maken op het beginsel van de partijautonomie. De rechter stelt zich actiever op in de procedure, dit zorgt volgens velen voor menging van de rechter in het geschil. Dit knelpunt hangt nauw samen met art. 24 Rv dat zegt dat de rechter bij zijn beoordeling van de zaak alleen mag uitgaan van de feiten en standpunten die partijen aan hun vorderingen of verzoeken ten grondslag hebben gelegd. Indien de rechter bijvoorbeeld een rechtsgrond voor een der partijen aan zou vullen, zou hij als het ware gaan meeproceduren. De Hoge Raad heeft op 9 september 2011 bepaald dat een rechter die googelt, en daarmee rechtsgronden aanvult, naast het beginsel van art. 24 Rv schendt, ook het beginsel van art. 19 Rv schendt.⁸⁶ Immers door het zelf aan vullen van rechtsgronden hebben partijen geen mogelijkheid om op de nieuwe informatie te reageren.

In een huurzaak bepaalde de Hoge Raad op 6 oktober 1978 dat een rechter art. 24 Rv had geschonden. In die zaak waren partijen het eens over de uitleg van een huurcontract, toch gaf de rechter een andere uitleg aan het contract. Ook in dit arrest komt naar voren dat de rechter gaat meeproceduren door het aanvullen van feiten. Partijen zijn eigenaar van het geschil en de rechter mag zich daar niet in mengen.⁸⁷

Volgens mr. Van Geloven is geen sprake van schending van art. 24 Rv, omdat de rechter het dossier slechts actiever bestudeerd. Hij "helpt" partijen niet in de procedure. Volgens mr. van Geloven is de rechter door deze actievere rol juist beter in staat de feiten te onderzoeken.⁸⁸ De rechter is nu gebonden aan een vaste basisprocedure en kan hier alleen van afwijken op grond van art. 30o Rv nieuw.⁸⁹ Dit zal voor de advocatuur een knelpunt vormen, omdat de procedure minder flexibel is dan voorheen. De uniforme basisprocedure zal namelijk in de meeste gevallen volgens eenzelfde stramien verlopen.

Een onderdeel van de nieuwe basisprocedure is de mondelinge behandeling. De rechter is vrij om de inhoud van deze zitting te bepalen op grond van art. 30k lid 1 Rv nieuw. Zo kan hij het horen van een getuigen en/of deskundige gelasten. Volgens de wetgever kan dit bij een klein aantal getuigen leiden tot een verkorting van de civiele procedure,⁹⁰ nu er geen afzonderlijke zitting voor hoeft gepland te worden.⁹¹ In de praktijk zal dit doel lastig te realiseren zijn, omdat partijen in de beginfase van een procedure al moeten beslissen welke getuigen of deskundigen er gehoord moeten worden. Partijen zullen dus zo veel mogelijk personen aandragen, opdat er geen belangrijke getuige of deskundige wordt gemist. Een

⁸⁴ *Kamerstukken II* 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 8.

⁸⁵ HR 9 juni 2006, *NJ* 2006, 327 (HR Janssen/Hobbelen).

⁸⁶ HR 9 september 2011, *NJ* 2011, 409 (HR Googlende rechter).

⁸⁷ ECLI:NL:HR:1978:AC3807 (Nobra/Dingemans).

⁸⁸ *Advies RvR* Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15 34 059, nr. 3, p. 20 - 21.

⁸⁹ Bijvoorbeeld in belang van het beginsel hoor en wederhoor conform art. 19 Rv.

⁹⁰ *Kamerstukken II* 2015/15 34 059, nr. 3, p. 71.

⁹¹ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

nadeel hiervan is dat de rechter per getuige of deskundige moet kijken of het horen in belang van de zaak is. Bovendien kan het voorkomen dat hij personen hoort waarvan later blijkt dat het horen niet nodig was.⁹² Daarnaast kan het aandragen van getuigen en deskundigen in een vroeg stadium meer tijd in beslag nemen dan in een later stadium, omdat er nog geen bewijsopdracht van de rechter ligt én omdat de feiten vaak nog niet helemaal helder zijn aan de start van de procedure. Anderzijds heeft de rechter direct na de mondelinge behandeling alle benodigde informatie om vonnis te wijzen.

Tijdens de mondelinge behandeling krijgen partijen de mogelijkheid om hun standpunten mondeling toe te lichten op grond van art. 30k lid 1 sub a Rv nieuw. Dit komt in de plaats van het recht op pleidooi uit art. 134 Rv. Het huidige recht op pleidooi hangt nauw samen met een van de meest fundamentele rechten van procespartijen, namelijk het recht op een eerlijk proces uit art. 6 EVRM.⁹³ Er bestaat kritiek op het afschaffen van het pleidooi (art. 134 Rv). Er zijn nu ook al gevallen waarin er geen pleidooi wordt gevoerd, bijvoorbeeld in zaken waarin partijen reeds voldoende de mogelijkheid hebben gehad om hun standpunten toe te lichten.

Daarenboven behoeft aandacht dat de Hoge Raad op 15 maart 1996⁹⁴ heeft bepaald dat een verzoek tot het doen van een pleidooi alleen vanwege “klemmende redenen” kan worden afgewezen. Indien partijen dus graag van hun recht op pleidooi gebruik willen maken, zullen zij deze ook in de nieuwe situatie kunnen voeren.⁹⁵ Recenter, te weten op 27 januari 2012 heeft de Hoge Raad bepaald dat de rechter niet zomaar een pleidooiverzoek mag weigeren. Er gelden geen speciale motiveringsvereisten voor het pleidooiverzoek.⁹⁶ Zulks heeft de Hoge Raad nogmaals onderstreept in een arrest van 27 januari 2012.⁹⁷

Volgens Ynzonides⁹⁸ heeft een snelle en efficiënte rechtspraak baat bij de afschaffing van het pleidooi. De mondelinge toelichting van standpunten bieden beide procespartijen voldoende mogelijkheid om zich te laten horen in de procedure.⁹⁹ Deze verandering vormt mijns inziens een knelpunt voor de advocatuur, omdat de advocaat beperkt wordt in zijn mogelijkheid tot het toelichten van standpunten van cliënten.

Vervolgens geeft de wetgever de rechter in het Wetsvoorstel de mogelijkheid om mondeling uitspraak te doen op grond van art. 30p lid 1 Rv nieuw. Volgens Teuben en Jansen¹⁰⁰ is het doen van mondelinge uitspraak geen probleem op zich. Volgens hen ligt het probleem in het feit dat de mondelinge uitspraak slechts wordt neergelegd in een proces-verbaal. De reden dat er wordt getwijfeld aan het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak vindt zijn oorsprong in een arrest van de Hoge Raad d.d. 4 juni 1993¹⁰¹. De Hoge Raad heeft destijds bepaald dat de rechter zijn beslissing zodanig moet motiveren, zodat deze voldoende inzicht biedt in de grondslagen en gedachtegang waarop de uitspraak berust. De vraag is dus of een proces-verbaal van de mondelinge uitspraak voldoet aan deze vereisten. Een ontoereikende motivering in het proces-verbaal zorgt ervoor dat de hogere rechter zijn

⁹² K. Teuben en K.J.O. Jansen, “*Het Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht: kanttekeningen vanuit de procespraktijk*”, TCR 2015, nr. 2, p. 7 - 8.

⁹³ *Advies NOVA* Bijlage bij Kamerstukken II 2014/15 34 059, nr. 3, p. 8.

⁹⁴ HR 15 maart 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2013 en HR 2 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BT7596.

⁹⁵ K. Teuben en K.J.O. Jansen, “*Het Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht: kanttekeningen vanuit de procespraktijk*”, TCR 2015, nr. 2, p. 7 - 8.

⁹⁶ HR 27 januari 2012, NJ 2012, 76.

⁹⁷ HR 27 januari 2012, NJ 2012, 77 (Vervat/Verster q.q.).

⁹⁸ Mr. Ynzonides is advocaat/partner bij de Braauw Blackstone Westbroek te Amsterdam.

⁹⁹ J.H. van Dam-Lely, “*Procesinnovatie: KEIgoede ideeën?*”, TCR 2014, nr. 1, p. 42.

¹⁰⁰ Mr. K. Teuben en mr. K.J.O. Jansen zijn beiden cassatieadvocaat bij Pels Rijcken & Drooglever Fortuijn te Den Haag.

¹⁰¹ HR 4 juni 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC0986, NJ 1993, 659 m. nt. D.W.F. Verkade (Vredo/Veenhuis).

controlerende functie verliest. Hij kan dan immers niet meer inzien of een lagere rechter langs de juiste weg heeft gemotiveerd.¹⁰²

Deze verandering vormt een knelpunt voor de advocatuur, omdat het proces-verbaal onvoldoende inzicht biedt in de beslissingswijze van de rechter. Het is voor de advocaat dan lastig om te bepalen op welke gronden hij een eventueel hoger beroep zal moeten baseren. Bovendien begint de appèltermijn vanaf het moment van mondelinge uitspraak te lopen, zodat de advocaat direct moet starten met zijn appèlprocesinleiding. Bij getuigen- en/of deskundigenverhoren kan de rechter besluiten het proces-verbaal te vervangen door beeld- en/of geluidsopnamen.¹⁰³ Dit materiaal kan de advocaat dus ook gebruiken om zijn gronden voor een eventueel hoger beroep op te baseren.¹⁰⁴ De rechter kan op grond van art. 30n lid 7 Rv nieuw alsnog een “papieren” proces-verbaal opstellen, bijvoorbeeld als dit van belang is voor een hoger beroep.

Daarnaast kun je je afvragen hoe het zit met de tenuitvoerlegging van een proces-verbaal. De deurwaarder kan een proces-verbaal tenuitvoerleggen. Afhankelijk van de inhoud van dit proces-verbaal geldt een andere verjaringstermijn. Indien bijvoorbeeld een vaststellingsovereenkomst in het proces-verbaal is opgenomen, dan geldt een verjaringstermijn vijf jaar. Naar mijn mening geldt een verjaringstermijn van twintig jaar¹⁰⁵ voor het tenuitvoerleggen van een uitspraak van de rechter. Daarvoor is niet van belang in wat voor soort processtuk de rechter zijn beslissing neerlegt.

De knelpunten zien niet alleen toe op de vereenvoudiging van het burgerlijk procesrecht, maar ook op de digitalisering ervan.¹⁰⁶ Per 1 juli 2016 geldt verplicht digitaal procederen voor zaken met verplichte procesvertegenwoordiging. Digitaal procederen behelst digitale stukkenwisseling. Procespartijen maken hierbij gebruik van het systeem Mijn Rechtspraak. Dit systeem is betrekkelijk nieuw en zeker in de beginfase van dit systeem zullen er naar verwachting complicaties optreden. Denk bijvoorbeeld aan storingen in het systeem. Volgens de Raad moet er bijgehouden worden wanneer er sprake is van een storing, zodat na kan worden gekeken of er daadwerkelijk sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding. In het geval van storingen moet het systeem ook de mogelijkheid bieden voor partijen om hun stukken alsnog, dus na het verstrijken van de termijn, in te dienen.¹⁰⁷

Een eventuele storing waardoor er tijdelijk geen stukken kunnen worden ingediend in het digitale systeem van de Rechtspraak zorgt ervoor dat de vervaltermijn opschuift. De storing valt niet toe te rekenen aan de rechtzoekende.¹⁰⁸ Indien er sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding (storing Mijn Rechtspraak, landelijke stroomstoring, storing DigiD of Advocatenpas) op de laatste dag van indiening van het (proces)stuk, dan wordt de termijn opgeschoven voor de duur dat er sprake was van een storing. Dit geldt dus alléén wanneer er een storing is op de laatste dag¹⁰⁹ waarop de partij het stuk in kon dienen. In sommige gevallen is de rechtzoekende niet gebaat bij deze extra dag. Deze kwestie zal vooral een rol gaan spelen in asiel- en bewaringszaken. Bijvoorbeeld wanneer een asielzoeker op het punt staat om uitgeprocedeerd te worden en hij een procedure hieromtrent wil starten. Wanneer op die dag een storing is, is de rechtzoekende niet gebaat bij uitstel. Zijn vliegtuig naar zijn geboorteland zal immers niet wachten totdat de storing voorbij is. In dat geval zal de

¹⁰² K. Teuben en K.J.O. Jansen, “*Het Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht: kanttekeningen vanuit de procespraktijk*”, TCR 2015, nr. 2, p. 10 - 11.

¹⁰³ *Kamerstukken II 2015/16 34 059*, nr. D.

¹⁰⁴ Zie bijlage Va - Interview mr. Hagemans.

¹⁰⁵ Zie art. 3:324 lid 1 BW.

¹⁰⁶ Per juli 2016 treedt Civiel 1.0 in werking. Daarmee wordt digitaal procederen verplicht voor handelszaken waarin procesvertegenwoordiging verplicht is.

¹⁰⁷ *Kamerstukken II 2014/15 34 059*, nr. 3, p. 37.

¹⁰⁸ J. Veldhuis, “*De nieuwe basisprocedure onder de loep*”, Adv.bl. 2015 - 3, p. 36.

¹⁰⁹ Nadere regels omtrent storingen zullen worden opgenomen in een Landelijk procesreglement.

wetgever een speciale piketdienst van rechters inrichten. Eén rechter staat dan als het ware stand-by voor dergelijke gevallen. De rechtzoekende kan dan contact opnemen met de rechter die op dat moment stand-by staat om alsnog een procedure te starten.¹¹⁰ Dit zal een knelpunt vormen voor de advocatuur, omdat een storing in het systeem ervoor zorgt dat de advocaat zijn (proces)stuk niet tijdig in kan dienen. De advocaat zal rekening moeten houden dat hij slechts uitstel krijgt voor de duur van de storing voor het indienen van een (proces)stuk. Het risico dat een stuk niet tijdig wordt ingediend is daarmee erg groot, omdat lastig bij te houden is wanneer er precies sprake was van een storing én wat de duur daarvan was.

IV Gecombineerde procedure

Ten slotte wordt nog een knelpunt voorzien ten aanzien van de gecombineerde procedure. In deze procedure kan de advocaat vordering en verzoek gelijktijdig indienen op grond van art. 30b lid 1 Rv nieuw. De wetgever heeft bepaald dat de regels van de vorderingsprocedure van toepassing zijn op de gecombineerde procedure, tenzij er anders strijd is met de beginselen van de behoorlijke procesorde (art. 30b lid 2 Rv nieuw). De wetgever heeft vervolgens nagelaten te bepalen wanneer de regels van de verzoekprocedure moeten worden toegepast op de gecombineerde procedure. Dit leidt tot rechtsonzekerheid voor de advocaat, omdat zij niet op voorhand kunnen weten welke bepalingen uit het nieuwe Rechtsvordering van toepassing zijn op de gecombineerde procedure. Naar verwachting zal gelijktijdige indiening niet direct mogelijk zijn, omdat digitaal procederen in verzoekzaken pas vanaf juli 2017 verplicht is.¹¹¹ Alleen wanneer partijen in verzoekzaken vrijwillig digitaal procederen, kan de advocaat gebruik maken van deze mogelijkheid.

3.1 Conclusie

De invoering van een nieuw wetsvoorstel gaat vrijwel altijd gepaard met problemen. Ook in het geval van project KEI is er een aantal knelpunten dat zich kan voordoen. Het eerste knelpunt verschuilt zich in het feit dat de vorderings- en verzoekprocedure naast elkaar blijven bestaan, waardoor het lijkt of het burgerlijk procesrecht niet wordt vereenvoudigd. Dit terwijl de procedures volgens dezelfde stappen verlopen. In beide procedures wordt een aantal knelpunten voorzien.

Ten eerste veroorzaakt het wegvallen van de verplichte betekening door de deurwaarder onduidelijkheid over de ontvangstdatum van het oproepingsbericht. Bij de informele oproeping is lastig vast te stellen wat de precieze ontvangstdatum was. Een logisch gevolg hiervan is dus dat de eiser vrijwel altijd voor oproeping per exploit zal kiezen en niet voor de informele oproeping. Dit te meer gezien het feit dat de rechter pas verstek verleent indien het oproepingsbericht per exploit aan de verweerder is betekend. De informele oproeping biedt partijen de mogelijkheid om deurwaarderskosten te vermijden. De eiser heeft echter baat bij een snelle start van de procedure en zal daardoor kiezen voor oproeping per exploit.

Vervolgens kent het Wetsvoorstel een minimale en maximale verschijningstermijn. Aan zowel de minimale als de maximale verschijningstermijn kleeft een nadeel. De minimale verschijningstermijn van veertien dagen zorgt ervoor dat de rechter minder snel een verstekvonnis kan wijzen.¹¹² De maximale verschijningstermijn zorgt ervoor dat de eiser de procedure niet kan rekken. Een lange verschijningstermijn is in sommige gevallen wenselijk, bijvoorbeeld wanneer partijen eerst nog met elkaar willen onderhandelen. Bovendien kan de verweerder de verschijningstermijn inperken, doordat hij zelf bepaalt wanneer hij in het geding verschijnt. Indien hij baat heeft bij een snelle afhandeling van het geschil kan hij dus kiezen om meteen na ontvangst van de procesinleiding te verschijnen in het geding. Na verschijning begint de termijn voor het indienen van het verweerschrift automatisch te lopen.

¹¹⁰ Zie bijlage Va - Interview dr. mr. Hagemans.

¹¹¹ Zie bijlage XIIIa - Interview mr. Van Geloven.

¹¹² In de dagvaardingsprocedure is de termijn voor verstekverlening acht dagen (art. 114 Rv).

De rechter bepaalt vervolgens een dag en tijdstip voor de mondelinge behandeling. In de nieuwe situatie kan de verweerder meer richting geven aan het geschil. Dit is nadelig voor de advocaat, omdat hij hiermee de mogelijkheid verliest om een lange verschijningstermijn te gebruiken als middel om de onderhandelingen op gang te krijgen. Een mogelijkheid die de advocaat in de dagvaardingsprocedure wel heeft.

Daarnaast zal het in verzet gaan door de verweerder voor consternatie zorgen. De verweerder dient namelijk binnen vier weken zijn appèlprocesinleiding in bij het gerecht, dat hem vervolgens een oproepingsbericht verstrekt. Dit oproepingsbericht moet de verweerder per exploit bekend maken aan de eiser. Door deze lange termijn kan het voorkomen dat de eiser reeds executerende maatregelen heeft uitgevoerd. Deze situatie is echter overeenkomstig met de huidige situatie, maar het risico van onterecht uitgevoerde executiemaatregelen wordt groter omdat het niet met zekerheid is te zeggen dat de verweerder het oproepingsbericht onverwijld bekend maakt aan de eiser.

Ook tijdens de procedure doet zich een aantal problemen voor. Het Wetsvoorstel zegt dat getuigen en deskundigen in een vroeg stadium naar voren moeten worden gebracht. Dit zorgt voor extra werkzaamheden voor de advocaten, nu in het begin van procedure vaak onduidelijk is welke getuigen en deskundigen daadwerkelijk bijdragen aan de bewijslevering van procespartij.

Bovendien zal het doen van mondelinge uitspraak door de rechter eveneens niet tot de beoogde vereenvoudiging van het procesrecht leiden. Het feit dat de uitspraak van de rechter wordt vastgelegd in een proces-verbaal, biedt naar verwachting onvoldoende inzicht in de gronden van de beslissing. Daarbij rijst nog de vraag wat de verjaringstermijn is voor het tenuitvoerleggen van het proces-verbaal.

Na intrekking is de eiser een derde van griffierecht verschuldigd aan het gerecht. De eiser kan daardoor de procesinleiding minder goed gebruiken als dwangmiddel, omdat hij te maken heeft met extra kosten. Het verschuldigd blijven van het griffierecht vindt zijn grondslag in de Wet griffierechten burgerlijke zaken. In deze wet is het beginsel "Betalen aan de poort" neergelegd. Vanaf het moment van indienen van de procesinleiding is de rechtzoekende griffierecht verschuldigd, omdat de wetgever vindt dat vanaf het moment van indiening het systeem van de rechtspraak wordt belast. Deze drempel is nodig om ervoor te zorgen dat de, relatief eenvoudig op te stellen, procesinleiding niet wordt gebruikt als oneigenlijk dwangmiddel.

Ten slotte zal het digitaal indienen van stukken ook voor de nodige verwarring zorgen. Zeker in de beginfase zullen er mogelijk veel storingen zijn in het systeem. De wetgever heeft hiertoe bepaald dat indien er sprake is van een storing op de laatste dag waarop de rechtzoekende zijn proces(stuk) in kon dienen, de termijn opschuift voor de duur van de storing.

Volgens de wetgever is er met het Wetsvoorstel zoveel mogelijk geprobeerd de dagvaardings- en verzoekschriftprocedure tot elkaar te brengen. Maar mijns inziens is het burgerlijk procesrecht pas écht vereenvoudigd als er nog maar écht een civiele procedure is.

Hoofdstuk 4 Project KEI in de praktijk

Hoofdstuk vier vormt het praktijkhoofdstuk van deze afstudeerscriptie en maakt de omslag van de theorie naar de praktijk. In dit hoofdstuk zal worden onderzocht in welk opzicht de werkzaamheden van de advocaten en secretaresses (van Rijppaert & Peeters Advocaten) zullen veranderen na de invoering van het Wetsvoorstel. De verschillende werkzaamheden van de advocaten en secretaresses van Rijppaert & Peeters Advocaten zullen worden vergeleken met de aankomende wetwijziging om na te gaan in welk opzicht de werkzaamheden zullen gaan veranderen. Daarnaast beschrijft dit hoofdstuk of en zo ja, hoe AKD Advocaten en Notarissen anticipeert op de komst van project KEI

4.1 Werkzaamheden van de advocaten

Project KEI neemt het burgerlijk procesrecht op de schop, waardoor de wijze van procederen aanzienlijk gaat veranderen. Deze wijzigingen hebben invloed op de procespraktijk in de advocatuur. Hieronder zal worden beschreven op welke manier het Wetsvoorstel de werkzaamheden van de advocaten (van Rijppaert & Peeters Advocaten) beïnvloedt.

I Vorderingsprocedure

De rechtzoekende start, na invoering van het Wetsvoorstel, een procedure middels een procesinleiding. Hiervoor is het niet van belang of de zaak een verzoek of vordering betreft. De advocaat hoeft niet eerst de aard van de zaak te beoordelen, hij kan direct overgaan tot het opstellen van een procesinleiding. De procesinleiding in verzoekzaken is iets minder uitgebreid dan de procesinleiding in vorderingszaken. De procesinleiding dient de advocaat in bij het bevoegde gerecht.

Het grootste verschil in vorderingszaken zit hem in het feit dat de advocaat de procesinleiding niet meer eerst aan de gedaagde richt, maar de procesinleiding indient bij het bevoegde gerecht (zie **Bijlage VI**). De vereisten aan deze procesinleiding komen grotendeels overeen met de vereisten aan de dagvaarding. De procesinleiding is minder uitgebreid dan de dagvaarding. Zo vermeldt de procesinleiding bijvoorbeeld niet op welke wijze de verweerder in het geding dient te verschijnen.¹¹³

De bekendmaking aan de verweerder geschiedt pas na indiening van de procesinleiding. Het bevoegde gerecht verstrekt na indiening van de procesinleiding een oproepingsbericht (zie **Bijlage VII**) dat de advocaat (vormvrij) moet bezorgen aan de verweerder. Het oproepingsbericht is een automatisch gegeneerd bericht en bevat enkele vereisten die in de oorspronkelijke dagvaarding worden vermeld. Zo vermeldt het oproepingsbericht bijvoorbeeld wat de consequenties zijn als de verweerder niet in het geding verschijnt.

Zoals hierboven beschreven is de eiser belast met het bezorgen van het oproepingsbericht. De advocaat heeft drie mogelijkheden hiertoe: hij kan het oproepingsbericht per gewone post of e-mail bezorgen, hij kan het oproepingsbericht laten betekenen (zie art. 111 Rv nieuw) en ten slotte kan hij ook een deurwaarder inschakelen die een conceptoproepingsbericht opstelt en vervolgens betekent aan de verweerder (zie art. 113 Rv nieuw). Na betekening moet de advocaat dan onverwijld de procesinleiding en het conceptoproepingsbericht indienen bij het bevoegde gerecht.

Deze oproepingswijzen bieden de advocaat meer vrijheid in zijn werkzaamheden. Indien hij ervan verzekerd is dat de verweerder in het geding zal verschijnen, kan hij kiezen om het oproepingsbericht per gewone post te bezorgen. De oproepingswijze van art. 113 Rv nieuw zorgt echter voor onduidelijkheid, omdat daarmee in feite de “dagvaardingsmogelijkheid” in stand wordt gehouden. De start van de procedure is dan niet meer in de hand van de rechtspraak, maar weer terug in de hand van de eiser. Deze mogelijkheid biedt de eiser

¹¹³ S. Heeroma, “*De uniforme procesinleiding*”, Amersfoort: Celsus Juridische Uitgeverij 2015, p. 64.

echter wel de mogelijkheid om een verschijningstermijn van twee weken op te nemen in de procesinleiding.

Door indiening van de procesinleiding of het conceptoproepingsbericht is de eiser griffierecht verschuldigd, omdat door indiening het systeem van de rechtspraak wordt belast. Indien de zaak voor de uiterlijke verschijningsdatum wordt ingetrokken, blijft de eiser een derde van het griffierecht verschuldigd. Dit tegenoverstaande het huidige procesrecht waarin geen griffierecht is verschuldigd wanneer de zaak op de eerste roldatum voor 10.00 uur wordt ingetrokken.¹¹⁴ Mijns inziens heeft dit als gevolg dat de advocaat de procesinleiding minder snel zal gebruiken als dwangmiddel tot betaling of tot onderhandelingen, nu er kosten aan verbonden zijn.

Indien er een gebrek is aan de procesinleiding (of het oproepingsbericht) moet deze worden hersteld door middel van een herstelexploot (zie art. 120 lid 1 Rv nieuw). Het feit dat een gebrek aan het oproepingsbericht wordt toegerekend aan de eiser is naar mijn mening vreemd, nu het bevoegde gerecht een automatisch gegenereerd oproepingsbericht verstrekt.

Indien een procesinleiding lijdt aan een gebrek waardoor de verweerder het oproepingsbericht niet heeft ontvangen, dan verleent de rechter geen verstek aan de verweerder. De Hoge Raad heeft op 13 juli 2007 bepaald dat de rechter op grond van art. 122 lid 1 Rv nieuw het beroep op nietigheid van de dagvaarding kan verwerpen indien de verweerder door het gebrek niet onredelijk is geschaad in zijn belangen.¹¹⁵ Dit arrest zal de rechter onder het nieuwe recht overeenkomstig toe moeten passen. Per gebrek zal hij moeten controleren of en in welke mate de verweerder is geschaad in zijn belangen door het gebrek.

De eiser maakt de procedure bekend door het oproepingsbericht te bezorgen aan de verweerder. De verweerder moet dan binnen een door de eiser gestelde termijn in het geding verschijnen. Een verweerder kan op grond van art. 114 Rv nieuw op drie wijzen verschijnen:

- in kantonzaken een schriftelijk bericht van de verweerder dat hij betrokken wenst te worden in de procedure óf door het indienen van zijn verweerschrift;
- in zaken voor de voorzieningenrechter door het verschijnen ter zitting;
- in andere zaken het stellen van een advocaat binnen de vermelde termijn in de procesinleiding.

Onder het huidige procesrecht worden wijzigingen in het proces in beginsel alléén op de roldatum verwerkt. Indien de verweerder is verschenen in het geding, dan begint automatisch de termijn voor indiening van het verweerschrift te lopen.¹¹⁶ Dit verweerschrift bevat, net als de procesinleiding, een zo uitgebreid mogelijk verslag van de standpunten van de verweerder. Ter ondersteuning van de standpunten moet het ook de eventuele bewijsmiddelen en/of getuigen vermelden. Het verweerschrift moet binnen de gestelde termijn worden ingediend, doch uiterlijk tien dagen voor de mondelinge behandeling (zie art. 30k lid 5 Rv nieuw). Deze bepaling heeft de wetgever opgenomen om ervoor te zorgen dat partijen voldoende de gelegenheid hebben om de stukken door te nemen en over en weer kunnen reageren.¹¹⁷

¹¹⁴ Zie Landelijk Procesreglement voor dagvaardingszaken bij de rechtbanken, onder 3.5.

¹¹⁵ HR 13 juli 2007, *NJ* 2007, 409.

¹¹⁶ Deze termijn is vastgesteld op vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken (zie art. 111 lid 2 sub c Rv nieuw).

¹¹⁷ *Kamerstukken II* 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 72.

De rechter zal de geldende termijn naar verwachting strikter hanteren en uitstelverzoeken kritischer beoordelen. Dit alles in het kader van een sneller verloop van de civiele procedure. Alleen in uitzonderlijke gevallen zal de rechter uitstel verlenen voor het indienen van een verzoekschrift of ander processtuk. Dit in tegenstelling tot de uitstelmogelijkheden in het huidige burgerlijk procesrecht. Nu verleent de rechter namelijk toestemming voor uitstel bij een eenstemmig verzoek of in geval van overmacht.¹¹⁸ De praktijk leert dat de meeste gerechten redelijk soepel zijn in het verlenen van uitstel.

II Verzoekprocedure

Wat betreft de verzoekprocedure verandert er weinig ten opzichte van de verzoekschriftprocedure. De procesinleiding is te vergelijken met het verzoekschrift: de advocaat dient het verzoekschrift namelijk ook in bij het gerecht. Dit is bij de procesinleiding in verzoekzaken niet anders (zie **Bijlage VIII**). De vormvereisten van de procesinleiding in verzoekzaken zijn iets uitgebreider dan die van het verzoekschrift. Zo moet de procesinleiding ook mogelijke bewijsmiddelen en getuigen bevatten en moet de procesinleiding voldoen aan de substantiëringsplicht. Dit in tegenstelling tot het huidige verzoekschrift dat alleen gegevens van partijen en de gronden van het verzoek bevat.¹¹⁹

Indien er sprake is van een gebrek aan de procesinleiding in verzoekzaken geldt ook dat eventuele gebreken kunnen worden hersteld door middel van een herstelexploot (zie art. 120 lid 1 Rv nieuw). Dit in tegenstelling tot de herstelmogelijkheden van het verzoekschrift: indien er sprake is van een gebrek dan verstuurt de advocaat een herziene versie van het verzoekschrift.¹²⁰

De verdere verzoekprocedure zal weinig verschillen van de verzoekschriftprocedure. Het gerecht is nog steeds belast met het oproepen van partijen (zie art. 271 Rv). Hier geldt net als voorheen een termijn van drie weken om partijen op te roepen voor de mondelinge behandeling van de zaak (zie art. 30j lid 1 Rv nieuw). Bovendien is het gerecht nog steeds bevoegd om eventuele belanghebbende partijen op te roepen op grond van art. 30j lid 1 Rv nieuw.

Na ongeveer vijftien weken vindt dan de mondelinge behandeling van de zaak plaats. De mondelinge behandeling van het verzoek is gelijk aan die van de vordering. Dus ook hier hebben partijen kort de mogelijkheid om hun standpunten toe te lichten.

Na de mondelinge behandeling doet de rechter uitspraak in de vorm van een beschikking, hiervoor gelden dezelfde termijnen als in de vorderingsprocedure respectievelijk vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken. Ook in de verzoekprocedure kan de rechter mondeling uitspraak doen (zie art. 30p Rv nieuw).

Praktijkvoorbeeld

“Een cliënt komt bij de advocaat met de vraag of hij als werkgever een van zijn werknemers kan ontslaan, omdat de werknemer geld heeft gestolen uit de kas. De advocaat ziet hier wel mogelijkheden in en staat de werkgever bij in de procedure. De advocaat helpt de werkgever bij het ontbinden van de arbeidsovereenkomst door het ontbindingsverzoek neer te leggen in de procesinleiding. Deze procesinleiding dient de advocaat in bij het bevoegde gerecht.

¹¹⁸ Zie Landelijk Procesreglement voor dagvaardingszaken bij de rechtbanken, onder 2.8. Zie ook: J. Wolthuis, *“Digitaal procederen”*, Amersfoort: Celsus juridische uitgevers 2014, p. 47.

¹¹⁹ Procesreglement verzoekschriftprocedures rechtbank civiel handel en voorzieningenrechter, onder 1.2.4.

¹²⁰ Procesreglement verzoekschriftprocedures rechtbank civiel handel en voorzieningenrechter, onder 1.2.7.

Door het indienen van de procesinleiding wordt de zaak automatisch aanhangig bij het gerecht. Het gerecht zorgt ervoor dat de belanghebbende(de werknemer) tijdig wordt opgeroepen voor de mondelinge behandeling. Ook krijgt de verweerder de gelegenheid om een verweerschrift in te dienen. De verweerder maakt van deze gelegenheid gebruik en stelt met behulp van zijn advocaat een verweerschrift op.

Na ongeveer vijftien weken vindt de mondelinge behandeling plaats en partijen krijgen de gelegenheid om hun standpunten toe te lichten. De rechter besluit na afloop van de zitting schriftelijk een beschikking te geven.

Na vier weken (het is immers een kantonzaak) geeft de rechter zijn beschikking waarin hij de verzoeker in het gelijk stelt. Met andere woorden: de arbeidsovereenkomst kan worden ontbonden. De beschikking stelt de griffier in Mijn Rechtspraak beschikbaar. De beschikking is gedurende zes maanden beschikbaar in Mijn Rechtspraak voor partijen.”

III Vorderings- en verzoekprocedure

Na de schriftelijke ronde vindt de mondelinge behandeling plaats. Deze vindt op zijn vroegst negen weken na het indienen van de procesinleiding plaats. Uitgangspunt is dat de mondelinge behandeling altijd plaatsvindt, behalve wanneer de verweerder niet tijdig is verschenen in het geding of wanneer partijen samen hebben verzocht om mondelinge behandeling niet plaats te laten vinden óf indien de rechter zelf bepaalt geen mondelinge behandeling te plannen. Dit laatste kan de rechter alleen doen met toestemming van partijen.¹²¹

Tijdens de mondelinge behandeling krijgen partijen in ieder geval de mogelijkheid om hun standpunten mondeling toe te lichten. Hiermee komt het recht op pleidooi te vervallen. Advocaten zullen dus kort en bondig hun standpunten moeten toelichten, nu zij geen half uur de tijd meer hebben om hun pleidooi te voeren zoals zij dat tijdens de comparitiezitting wel hadden.

Daarnaast kan de rechter een getuigen- en/of deskundigenverhoor gelasten tijdens de mondelinge behandeling. In sommige gevallen kan deze mogelijkheid voor een versnelling van de civiele procedure zorgen, omdat de rechter dan direct na de mondelinge behandeling de benodigde informatie heeft om vonnis te wijzen. In gevallen waar het feitencomplex nog niet geheel duidelijk is, kan deze mogelijkheid, naar mijn mening, zorgen voor een knelpunt. Beide partijen dragen dan alle personen aan die als getuige of deskundige gehoord kunnen worden.¹²² Naar mijn mening komt dit de schikkingsbereidheid van partijen niet ten goede, omdat het meebrengen van getuigen en/of deskundigen tijdens een eerste mondelinge behandeling voor weerzin kan zorgen bij partijen. Naar mijn mening moet de advocaat dus ook goed bekijken in welke zaken het verstandig is om getuigen en/of deskundigen mee te brengen naar een eerste zitting. Daarbij verdient wel de aandacht dat wanneer de feiten vaststaan partijen naar verwachting eerder zullen schikken, omdat helder is wie der partijen gelijk heeft. Indien duidelijk is welke partij in het gelijk is gesteld, zal de andere partij waarschijnlijk eerder bereid zijn om te schikken om in ieder geval zijn verlies zoveel mogelijk te beperken.

Daarnaast verdwijnt de rolrechter en komt daarvoor in de plaats de zaaksrechter. Dit houdt niet in dat een rechter is belast met zowel de procedure beslissingen (bijv. uitstel) en de zaaksinhoudelijke beslissingen (bijv. toestemming verkoop woning).¹²³ De rechtspraak richt namelijk een speciaal regiebureau in dat is belast met werkzaamheden zoals het beoordelen

¹²¹ *Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 6 - 7, 24.*

¹²² S. Heeroma, *“De uniforme procesinleiding”*, Amersfoort: Celsus juridische uitgeverij 2015, p. 74 - 75. Zie ook Klaassen 2015, p. 1035 en versie 2015, p. 13.

¹²³ Bijlage Xlla – Interview dhr. van Geloven.

van uitstelverzoeken. De zaaksrechter is daarentegen bevoegd om extra procedurele stappen toe te voegen, indien de aard van de zaak daarom vraagt. De grondslag hiervoor is te vinden in het nieuwe art. 19 Rv. Niet partijen maar de rechter beslist over extra procedurele stappen, iets wat lijkt in strijd te zijn met de beginselen van de behoorlijke procesorde.¹²⁴ Een beginsel dat eigenlijk het uitgangspunt van het civiele proces behoort te zijn.

Tijdens de mondelinge behandeling van de zaak kan de rechter besluiten om mondeling uitspraak te doen. De rechter kan alléén mondeling uitspraak doen als beide partijen ter zitting aanwezig waren. De mondelinge uitspraak wordt neergelegd in een proces-verbaal.¹²⁵ Dit proces-verbaal bevat tenminste de beslissing en de gronden van deze beslissing. De griffier stelt het proces-verbaal beschikbaar in Mijn Rechtspraak, daarnaast stuurt deze een papieren grosse¹²⁶ naar de in het gelijkgestelde partij. Hierbij moet de advocaat in acht nemen dat de appèltermijn begint te lopen vanaf het moment van de mondelinge uitspraak.

Zoals reeds eerder besproken zijn er geen bezwaren tegen de mondelinge uitspraak van de rechter. Alleen het feit dat deze uitspraak wordt neergelegd in een proces-verbaal baart de advocatuur zorgen. Doorgaans legt de griffier immers in een proces-verbaal alleen het verloop van de zitting vast, en niet de rechtsoverwegingen en argumenten zoals in een schriftelijk vonnis.¹²⁷ Daarbij moet de advocaat in acht nemen dat afhankelijk van de inhoud van het proces-verbaal, de verjaringstermijn kan verschillen. Aangezien het hier gaat om een uitspraak van de rechter als bedoeld in art. 3:324 BW moet de advocaat een verjaringstermijn van twintig jaar in acht nemen, waarbinnen hij het proces-verbaal ten uitvoer kan leggen.

Praktijkvoorbeeld

“De advocaat wordt benaderd door een cliënt die een vordering heeft inzake een onrechtmatige daad op een andere natuurlijke persoon. De vordering bedraagt € 30.000,- waardoor de civiele rechter bevoegd is. De advocaat van de eiser en van de verweerder kunnen het onderling niet eens worden. Daarom besluit de eiser een civiele procedure op te starten. Hij start de procedure met een procesinleiding. De advocaat vult de relevante feiten en omstandigheden in, waarna de secretaresse de persoonsgegevens invult en de producties bijvoegt. Zij sommeren de partij binnen zes weken in het geding te verschijnen.

Na het indienen van de procesinleiding verstrekt het gerecht een oproepingsbericht. De advocaat besluit dit oproepingsbericht te betekenen aan de verweerder. In dit oproepingsbericht staat onder andere dat de verweerder binnen zes weken het verweerschrift in moet dienen.

De verweerder verschijnt op dag veertien in het geding door in te loggen in Mijn Rechtspraak. Op de dag van verschijning begint de termijn van zes weken voor het indienen van het verweerschrift te lopen. Bovendien plant de rechter op de dag van verschijning een datum en tijdstip voor de mondelinge behandeling.

De mondelinge behandeling vindt plaats op dag 84 van de procedure. De verweerder heeft tijdig het verweerschrift ingediend en dit kan dus worden meegenomen bij de beoordeling van de zaak. De rechter stelt de eiser in het gelijk en doet mondeling uitspraak.

¹²⁴ S. Heeroma, “De uniforme procesinleiding”, Amersfoort: Celsus juridische uitgeverij 2015, p. 75 - 76.

¹²⁵ Zie art. 30p Rv nieuw.

¹²⁶ Afschrift van het vonnis dat ten uitvoer kan worden gelegd.

¹²⁷ J.H. van Dam-Lely, “Procesinnovatie: KEIgoede ideeën?”, TCR 2014, nr. 1, p. 42.

De verweerder is het niet eens met de uitspraak en gaat in hoger beroep. Aangezien de termijn al vanaf het moment van de mondelinge uitspraak begint te lopen, vraagt de advocaat het proces-verbaal direct op. Indien er geluids- en/of beeldopnamen zijn gemaakt vraagt de advocaat deze ook op voor het opstellen van zijn appèlprocesinleiding.”

Ten slotte zal de digitalisering van het burgerlijk procesrecht effect hebben op de werkzaamheden van de advocaten. Uitgangspunt van het Wetsvoorstel is namelijk dat stukkenwisseling digitaal plaatsvindt. Zulks houdt in dat de advocaat digitaal zijn (proces)stukken opstelt én indient in Mijn Rechtspraak. De verwachting is dat er weinig verandert, omdat het mogelijk is om stukken eerst in Word op te stellen en ze voorts te uploaden als pdf-bestand in Mijn Rechtspraak.¹²⁸

IV Gecombineerde procedure

Een belangrijke wijziging in het Wetsvoorstel is de mogelijkheid om vorderingen en verzoeken gelijktijdig in te dienen met één procesinleiding. Op grond van art. 30b lid 1 Rv nieuw kan de rechter bij voldoende samenhang de zaken gelijktijdig behandelen. Deze mogelijkheid leidt ertoe dat de eiser/verzoeker maar eenmaal griffierecht is verschuldigd. Dit in tegenstelling tot het huidige recht waarin dan twee keer griffierecht zou moeten worden betaald. Desalniettemin bestaat ook onder het huidige recht de mogelijkheid tot gelijktijdige behandeling van vordering en verzoek, bijvoorbeeld:

- In arbeidszaken is sinds 1 juli 2015 art. 7:686a lid 3 BW van toepassing. Dit artikel zegt dat gedingen die verband houden met bepaalde vorderingen samen kunnen worden ingediend met een verzoekschrift. Dit houdt in dat de ontbinding van de arbeidsovereenkomst kan worden gevorderd en dat de verweerder op zijn beurt als tegenvordering een loonvordering in kan dienen. Het moet hierbij wel gaan om een vordering die gebaseerd is op dezelfde titel, dus de vordering moet ook arbeidsrechtelijk van aard zijn.
- In echtscheidingszaken kan het echtscheidingsverzoek gelijktijdig worden ingediend met een vordering tot verdeling van de huwelijksgemeenschap, zo zegt art. 1:150 BW jo. art. 827 Rv.¹²⁹

Het nieuwe procesrecht voorziet in een algemene bepaling in art. 30b lid 1 Rv nieuw, waardoor vorderingen en verzoeken gelijktijdig in kunnen worden gediend. De advocaten kunnen hier voordeel mee behalen doordat zij niet afzonderlijk een verzoekschrift en een dagvaarding op hoeven te stellen.

Onder het huidige procesrecht kunnen zaken worden gevoegd bij voldoende verknochtheid (zie art. 222 Rv). Deze mogelijkheid bestaat echter alleen voor zaken van dezelfde aard.¹³⁰ Het nieuwe burgerlijk procesrecht regelt dat vorderingen en verzoeken ook in een later stadium kunnen worden gevoegd (zie art. 222 lid 1 Rv nieuw). Ook dit zorgt voor de gewenste vereenvoudiging, nu de advocaat dan bijvoorbeeld niet in beide zaken een mondelinge behandeling hoeft voor te bereiden.

Wat wel voor onduidelijkheid kan zorgen in de gecombineerde procedure is de vraag welke bepalingen uit het burgerlijk procesrecht van toepassing zijn: zijn de vorderingsbepalingen van toepassing of de verzoekbepalingen? De wetgever heeft als hoofdregel geformuleerd dat in beginsel de vorderingsbepalingen van toepassing zijn, met als vangnetbepaling dat deze regels niet van toepassing zijn indien er strijd is met de beginselen van de behoorlijke procesorde (zie art. 30b lid 2 Rv nieuw). De wetgever heeft niet bepaald wanneer er precies

¹²⁸ Zie Bijlage XII - Voorlichtingsbijeenkomst KEI.

¹²⁹ S. Heeroma, *“De uniforme procesinleiding”*, Amersfoort: 2015 Celsus Juridische Uitgeverij, p. 70.

¹³⁰ Dus alleen verzoekschriftzaken kunnen worden gevoegd en alleen dagvaardingszaken kunnen worden gevoegd onder het huidige recht.

sprake is van strijd met beginselen van de behoorlijke procesorde. Hierdoor is het voor de advocaat niet direct duidelijk welke regels er moeten worden toegepast op gecombineerde procedures. De rechtspraak zal eerst een aantal criteria moeten formuleren waarmee kan worden getoetst of de vorderings- of verzoekbepalingen van toepassing zijn op een gecombineerde procedure.

Voor voeging van zaken geldt het vereiste van verknochtheid, dit volgt uit art. 220 lid 1 sub 2 Rv:

(..) “Van verknochtheid is sprake wanneer de feitelijke of juridische geschilpunten in de ene zaak identiek zijn aan die in de andere, dan wel daarmee zodanige samenhang vertonen dat consistentie van de uitspaken wenselijk is. Daaraan kan zijn voldaan ofschoon de zaken lopen tussen verschillende partijen.”(..)¹³¹

Wat betreft de absolute competentie kan het voorkomen dat er sprake is van een verzoek dat bij de kantonrechter wordt ingediend en een vordering van meer dan € 25.000,-. In dergelijke gevallen heeft de wetgever in art. 94 lid 2 Rv nieuw bepaald dat dan de kantonrechter bevoegd is om van beide zaken kennis te nemen.¹³² Bij het bepalen van de relatieve competentie wordt uitgegaan van de woonplaats van de verweerder in de vorderingszaak (zie art. 109 lid 1 Rv nieuw).

De rechter stelt het griffierecht vast aan de hand van de hoogte van de vordering.¹³³ Indien de eiser zijn vordering intrekt en alleen zijn verzoek handhaaft dan krijg de eiser twee derde deel van het griffierecht terug en gaat vervolgens alleen griffierecht betalen over het verzoek. De mogelijkheid tot verrekening staat open voor de eiser/verzoeker.

Praktijkvoorbeeld

“Terugkoppelend naar het praktijkvoorbeeld onder II: Stel dat de werkgever gelijktijdig het geld dat de werknemer heeft gestolen terug wilt vorderen, het gaat namelijk om een bedrag van ruim € 27.000,-. Op grond van art. 30b lid 1 Rv nieuw kan een vordering en verzoek gelijktijdig ingediend worden. De advocaat stelt daarom ook één procesinleiding op voor de vordering en het verzoek tezamen.

Op grond van de regels van de relatieve competentie zou eigenlijk de kantonrechter bevoegd zijn voor het ontbindingsverzoek en de civiele rechter voor de vordering van het gestolen geld. Op grond van art. 94 lid 2 Rv nieuw kan de kantonrechter toch van beide zaken kennisnemen. Het verdere verloop van de procedure is in beginsel gelijk aan de vorderingsprocedure, omdat als hoofdregel geldt (zie art. 30b lid 2 Rv nieuw) dat de regels van de vorderingsprocedure op de gecombineerde procedure van toepassing zijn.”

4.1.1 Tussenconclusie

De wijzigingen die het Wetsvoorstel teweegbrengt hebben ook hun invloed in de procespraktijk van de advocatuur. De werkzaamheden van de advocaten zullen gaan veranderen na de invoering van project KEI. De verschillen tussen de dagvaarding en de procesinleiding zijn het grootst. Deze verschillen zullen daardoor leiden tot een verandering in de werkzaamheden van de advocaten. Zo dient de advocaat zijn procesinleiding in bij het gerecht in plaats van zijn dagvaarding rechtstreeks aan de gedaagde te betekenen.

De termijnen zullen in de vorderingsprocedure strikter worden gehandhaafd in het kader van de versnelling van de civiele procedure. Advocaten moeten er dus rekening mee houden dat

¹³¹ A.I.M. van Mierlo, C.J.J.C. van Nispen, “Tekst & Commentaar burgerlijke rechtsvordering”, Deventer: Kluwer 2015, art. 220.

¹³² *Kamerstukken II 2014/15*, 34 059, nr. 3, p. 83.

¹³³ *Kamerstukken II 2014/15*, 34 212, nr. 3, p. 27.

de rechter minder soepel zal zijn in het verlenen van uitstel. Dit leidt voor hen tot een hogere werkdruk, omdat zij minder snel uitstel krijgen en dus gebonden zijn aan een termijn van vier of zes weken om het verweerschrift op te stellen. Zeker in gevallen waarin de cliënt laat is met het aanleveren van stukken, zal de advocaat in een relatief kort tijdsbestek een verweerschrift op moeten stellen.

De verzoekprocedure verschilt daarentegen weinig van de verzoekschriftprocedure. Het enige verschil is dat de verzoeker in plaats van een verzoekschrift een procesinleiding opstelt. De verdere procedure verloopt hetzelfde als de huidige verzoekschriftprocedure.

Het verdere verloop van de vorderings- en verzoekprocedure wordt grotendeels beïnvloed door de regierol van de rechter. Uitgangspunt hierbij is dat de rechter zicht niet lijdelijk, maar leidend opstelt in de procedure. Op grond van het nieuwe art. 19 Rv is de regierechter bevoegd om bijvoorbeeld extra procedurele stappen te gelasten. Iets wat, mijns inziens, ten koste gaat van de partijautonomie in de civiele procedure, omdat de rechter het initiatief neemt voor het invoegen van extra procedurele stappen. Procespartijen lopen daarmee het risico dat de rechter gaat “meeprocederen”. Vervolgens zal de digitalisering de werkzaamheden van advocaten beïnvloeden, omdat (proces)stukken digitaal ingediend moeten worden.

Ten slotte voorziet de wetgever de advocaten in een bepaling in de vorm van art. 30b lid 1 Rv nieuw. Deze bepaling biedt de advocaten de mogelijkheid om een vordering en een verzoek gelijktijdig in te dienen met één procesinleiding. Dit zal voor de advocaat, mijns inziens, tijd schelen omdat hij niet afzonderlijk een verzoekschrift en een dagvaarding hoeft op te stellen. Bovendien hoeft hij dan voor beide zaken maar één keer alle proceshandelingen uit te voeren. Zo hoeft hij bijvoorbeeld maar één mondelinge behandeling voor beide zaken bij te wonen.

4.2 Werkzaamheden van de secretaresses

Het Wetsvoorstel wordt niet zo zeer gekenmerkt door kortere termijnen voor het indienen van stukken, maar wel door een strengere beoordeling van eventuele uitstelverzoeken. De wetgever heeft dit bepaald om een versnelling van de civiele procedure te bereiken. Dit heeft dan ook effect op de werkzaamheden van de secretaresses, omdat zij belast zijn met het bewaken van termijnen. Daarnaast zal ook de digitalisering een rol gaan spelen voor de secretaresses, omdat het indienen van stukken onder hun taakomschrijving valt.

I Vorderingsprocedure

De eiser start de vorderingsprocedure met een digitale procesinleiding. De advocaat is immers verplicht om digitaal te procederen vanaf 1 juli 2016. De procesinleiding wordt rechtstreeks bij de rechtspraak ingediend met behulp van een formulier. In de procesinleiding worden alle vereisten uit art. 30a lid 1 Rv nieuw ingevuld, denk hierbij aan de persoonsgegevens van partijen. In de huidige procespraktijk maakt de secretaresse het voorblad met daarop de NAW-gegevens, waarna de advocaat de dagvaarding verder aanvult met alle relevante feiten en omstandigheden.¹³⁴

De verwachting is dat het formulier van de procesinleiding tussentijds kan worden opgeslagen.¹³⁵ De advocaat stelt dan eerst de inhoudelijke vereisten aan de procesinleiding op, waarna de secretaresse de persoonsgegevens invult en de bewijsmiddelen uploadt. Indien de procesinleiding compleet is kan de secretaresse het formulier indienen. Na indiening wordt er automatisch een dossier aangemaakt in Mijn Rechtspraak. Vervolgens

¹³⁴ Bijlage XII - Voorlichtingsbijeenkomst KEI.

¹³⁵ De Rechtspraak is voornemens dergelijke mogelijkheden beschikbaar te stellen tijdens het opstellen van de procesinleiding.

komt er in Mijn Rechtspraak een link naar iDeal om het griffierecht te voldoen. Het is de taak van de secretaresse om ervoor te zorgen dat zij het griffierecht binnen vier weken voldoet.

Tegelijkertijd met het aanmaken van het digitale dossier verstrekt de Rechtspraak een automatisch gegenereerd oproepingsbericht naar de eiser. Dit oproepingsbericht bevat de vereisten zoals beschreven in art. 111 Rv nieuw. In de huidige procespraktijk gaat de secretaresse met de dagvaarding naar de deurwaarder en draagt er zorg voor dat deze juist wordt betekend aan de gedaagde. In de nieuwe situatie zal de secretaresse het oproepingsbericht uit moeten draaien, waarna zij, al dan niet in overleg met de advocaat, moet bepalen hoe het oproepingsbericht moet worden bezorgd aan de verweerder. Wanneer zij een oproepingswijze hebben gekozen zal de secretaresse moeten vastleggen op welke dag het oproepingsbericht is verstuurd en de verweerder het heeft ontvangen. In het geval van de informele oproepingswijze zal het lastig te bepalen zijn wanneer de verweerder het bericht precies heeft ontvangen. Bij oproeping per e-mail ligt dit iets eenvoudiger, omdat hierbij kan worden gekozen voor een ontvangst- en leesbevestiging.¹³⁶

In de huidige procespraktijk bewaakt de secretaresse de termijn voor het nemen van conclusie van antwoord. Onder het nieuwe recht zal de secretaresse niet alleen de termijn voor het indienen van het verweerschrift moeten bewaken¹³⁷, maar ook de verschijningsdatum. Bovendien moet de secretaresse in acht nemen dat de termijn voor het indienen van het verweerschrift automatisch begint te lopen vanaf het moment van verschijnen. Het oproepingsbericht bevat een verschijningsstermijn waarin de verweerder in het geding moet verschijnen. Indien de verweerder in het geding is verschenen, ontvangt de eiser een notificatie. De secretaresse moet de verschijningsdatum in de agenda van de advocaat noteren, zodat deze weet wat de uiterste datum is voor het indienen van het verweerschrift.

Bovendien moet de secretaresse art. 30k lid 5 Rv nieuw in acht nemen. Dit artikel zegt dat nieuwe stukken, dus ook het verweerschrift, uiterlijk tien dagen voor de mondelinge behandeling moeten worden ingediend. Dient de (secretaresse van de) advocaat de stukken buiten deze termijn in, dan neemt de rechter ze alleen in uitzonderlijke gevallen nog in behandeling. Het is dus van belang deze bepaling in acht te nemen om te voorkomen dat stukken te laat worden ingediend en daardoor niet worden betrokken bij de behandeling van de zaak.

De handhaving van termijnen is een grote verandering voor de advocatuur. In het huidige procesreglement staat namelijk dat er tot bepaalde hoogte uitstel wordt verleend aan partijen in geval van een eenstemmig verzoek of in geval van overmacht.¹³⁸ Dit zal onder het nieuwe procesrecht anders zijn, nu dan alleen uitstel wordt verleend indien er anders strijd is met de beginselen van een behoorlijke procesorde. Denk hierbij aan het beginsel van hoor en wederhoor.

De secretaresse zal, net als in de huidige procespraktijk, belast zijn met het indienen van (proces)stukken. Deze stukken moeten voldoen aan bepaalde vereisten, zo zullen ze bijvoorbeeld van een bepaald bestandstype moeten zijn volgens het Besluit. Bovendien zullen alle stukken ondertekend moeten worden met een digitale handtekening. Indien de secretaresse een procesinleiding of verweerschrift indient, verstrekt Mijn Rechtspraak vrijwel direct een digitale ontvangstbevestiging. Indien de secretaresse overige stukken indient of wanneer de wederpartij overige stukken indient, verstrekt Mijn Rechtspraak een notificatie in

¹³⁶ Zie art. 3:37 BW.

¹³⁷ Deze termijn is vastgesteld op vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken, zie art. 111 lid 2 sub c Rv nieuw.

¹³⁸ Landelijk procesreglement voor dagvaardingszaken bij de rechtbanken, onder 2.8.

de vorm van een e-mail of een Sms-bericht. Op die manier is direct duidelijke wanneer er precies nieuwe stukken beschikbaar zijn in Mijn Rechtspraak.¹³⁹

Dit systeem komt in de plaats van het rolsysteem. Het rolsysteem geeft een overzicht wanneer welke zaak precies voor proceshandeling stond. De Rechtspraak is voornemens om een overzicht van alle zaken die per kantoor aanhangig zijn beschikbaar te stellen. Op die manier hoeft de secretaresse niet per zaak in te loggen om na te kijken of de advocaat nog (proces)handelingen uit moet voeren.¹⁴⁰

Na de mondelinge behandeling zal de rechter vonnis wijzen. De termijn voor een schriftelijk vonnis is respectievelijk vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken (zie art. 30q lid 1 Rv nieuw). Het vonnis is zes maanden beschikbaar in Mijn Rechtspraak. De secretaresse moet het vonnis tijdig downloaden en opslaan in het digitale dossier.

Indien de rechter mondeling uitspraak doet, dient de secretaresse in acht te nemen dat de appèltermijn vanaf het moment van mondelinge uitspraak begint te lopen (zie art. 30p Rv nieuw). De secretaresse moet dan het proces-verbaal opslaan in het (digitale) dossier en het onder de aandacht brengen van de advocaat. Daarnaast moet zij eventuele geluids- en/of beeldopnamen opvragen en deze doorspelen aan de advocaat, zodat deze de opnamen kan gebruiken om het hoger beroep op te baseren.

Praktijkvoorbeeld

“De advocaat wil een procesinleiding opstellen in een vorderingszaak. Hij stelt de vordering en de gronden daarvan op in Word en uploadt deze in Mijn Rechtspraak. De secretaresse vult het formulier op Mijn Rechtspraak aan met de persoonsgegevens van partijen en dient het in op Mijn Rechtspraak.

Na indiening wordt automatisch een dossier aangemaakt op Mijn Rechtspraak. De secretaresse logt in en ziet dat zij het griffierecht kan voldoen met de daarvoor bestemde link naar een digitale betalingsomgeving. Vervolgens moet zij het oproepingsbericht bezorgen aan de verweerder. De secretaresse besluit, al dan niet in overleg met de advocaat, dat het oproepingsbericht moet worden betekend aan de verweerder. Zij stellen de verschijningstermijn vast op vier weken.

Op dag 21 verschijnt de verweerder in het geding. De secretaresse ontvangt een notificatie hiervan en slaat de melding op in het eigen dossier. Vanaf dat moment begint de termijn voor de verweerder te lopen. De verweerder dient tegen het einde van de termijn zijn verweerschrift in. De secretaresse ontvangt een notificatie en brengt het verweerschrift onder de aandacht bij de advocaat.

Op de mondelinge behandeling van de zaak besluit de rechter schriftelijk uitspraak te doen. Na zes weken stelt de griffier het vonnis beschikbaar in Mijn Rechtspraak. De secretaresse slaat het vonnis op in het eigen dossier en verstuurt het naar de advocaat.”

II Verzoekprocedure

De verzoekprocedure verschilt weinig van de bestaande verzoekschriftprocedure, hier zullen dus minder veranderingen in de werkzaamheden van de secretaresses plaatsvinden. De eerste verandering is de procesinleiding die in de plaats komt van het verzoekschrift. De procesinleiding wordt op dezelfde wijze ingediend als de vorderingsprocedure. Ook in dit geval zullen de advocaat en de secretaresse samen moeten werken om de procesinleiding in te dienen.

¹³⁹ Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 3, p. 33.

¹⁴⁰ Bijlage XIIIa - Interview mr. Van Geloven.

Anders dan in de vorderingsprocedure, maar gelijk aan de huidige verzoekschriftprocedure, is het gerecht belast met het oproepen van partijen. Ook onder het nieuwe recht geldt een minimale oproepingstermijn¹⁴¹ van drie weken (zie hiervoor art. 271 e.v. Rv). Indien een belanghebbende wordt opgeroepen om te verschijnen in het geding, heeft ook deze het recht om een verweerschrift in te dienen tegen het verzoek op grond van art. 30i lid 2 Rv nieuw.

Indien de advocaat als verweerder optreedt in een verzoekprocedure moet de secretaresse de oproepingsbrief in ontvangst nemen en er een digitaal dossier voor aanmaken. Vervolgens moet de secretaresse de termijn in acht nemen voor het indienen van een eventueel verweerschrift. Denk hierbij aan de ontbindingsprocedure in het arbeidsrecht, waarbij de advocaat optreedt voor zijn cliënt die dreigt ontslagen te worden.

De verzoekschriftprocedures, afgezien van de familiezaken, worden niet bijgehouden op de rol zoals dagvaardingszaken in de procespraktijk. Dit komt doordat de verzoekschriftzaken een veel eenvoudiger procesverloop kennen van de dagvaarding. Bij bijvoorbeeld het ontbindingsverzoek zijn er maar drie stappen in de procedure: verzoekschrift, verweerschrift en de mondelinge behandeling. Deze termijnen houdt (de secretaresse van) de advocaat zelf bij en worden niet verwerkt op de rol. Het verdwijnen van het rolsysteem zal dus weinig effect hebben op de verzoekprocedure.¹⁴²

Na de mondelinge behandeling van de zaak, die in beginsel vijftien weken na het indienen van de procesinleiding plaatsvindt, doet de rechter een uitspraak. De rechter voorziet partijen in een beschikking waarvoor ook de termijn van respectievelijk vier weken in kantonzaken en zes weken in andere zaken geldt (zie art. 30q lid 1 Rv nieuw). De checklist waar de secretaresse op moet letten is bijgevoegd als **Bijlage IX**.

Praktijkvoorbeeld

“Een cliënt komt naar een advocaat met een ontbindingsverzoek, zijn werkgever probeert de arbeidsovereenkomst tussen hem en de werknemer te ontbinden. De werknemer is het niet eens met het ontbindingsverzoek, hij wil graag blijven werken bij zijn werkgever.

De secretaresse zorgt ervoor dat de advocaat zijn verweerschrift op tijd indient: maximaal tien dagen voorafgaande aan de mondelinge behandeling op grond van art. 30k lid 5 Rv nieuw. Na de mondelinge behandeling houdt de secretaresse in de gaten of de rechter binnen de termijn van vier weken een beschikking geeft. Deze beschikking is gedurende zes maanden beschikbaar in Mijn Rechtspraak, dus de secretaresse slaat het dossier tijdig op in het dossier.”

4.2.1 Tussenconclusie

De verzoekprocedure verschilt aanzienlijk minder van de verzoekschriftprocedure dan de vorderingsprocedure van de dagvaardingsprocedure. De meest ingrijpende verandering is dat de procesinleiding het verzoekschrift gaat vervangen. De secretaresse zal ook in de toekomst de procesinleiding in samenwerking met de advocaat opstellen. Het enige verschil is dat de secretaresse de procesinleiding digitaal opstelt en indient.

Wat betreft termijnen verandert er weinig, behalve dat de rechter uitstelverzoeken strenger zal beoordelen. Hierdoor is de advocaat strikter gebonden aan de wettelijke termijn die voor een bepaalde proceshandeling staat. Bovendien perkt art. 30k lid 5 Rv nieuw de termijnen verder in, nu de wetgever daarmee heeft bepaald dat stukken, waaronder het verweerschrift, maximaal tien dagen voorafgaande aan de zitting kunnen worden ingediend. Het is van

¹⁴¹ De oproepingstermijn is de termijn waartegen een partij wordt opgeroepen om te verschijnen op de mondelinge behandeling. Dit is dus niet hetzelfde als de verschijningstermijn.

¹⁴² Bijlage XI - Gespreksverslag mw. Spiecker.

belang dat de Rechtspraak een overzicht van alle aanhangige zaken per advocatenkantoor beschikbaar stelt, zodat zij efficiënt kunnen blijven werken.

4.3 De procespraktijk van AKD

Project KEI leeft nog niet echt in de juridische bedrijvenwereld, omdat het voor veel bedrijven nog een ver-van-hun-bed-show is. Er is een interview afgenomen bij mr. Baghery¹⁴³ van AKD Advocaten en Notarissen om na te gaan hoe zij anticiperen op de komst van project KEI. Zoals ondergetekende zich afvraagt, vraagt ook mr. Baghery zich af of de civiele procedure ook wel echt wordt vereenvoudigd na invoering van het Wetsvoorstel, omdat de vorderings- en verzoekschriftprocedure naast elkaar blijven bestaan.

I Vorderingsprocedure

Ten eerste zal een advocaat de informele oproepingswijze uit art. 111 lid 1 Rv nieuw niet vaak hanteren, omdat de kostenbesparing onzes inziens niet opweegt tegen de controlemogelijkheden die de deurwaarder heeft bij betekening.¹⁴⁴ Bovendien kan door betekening het moment van ontvangst niet worden betwist. Dit is eveneens handig om het moment van stuiting te bepalen.

Het feit dat de eiser griffierecht is verschuldigd na intrekking van de zaak is iets wat de advocaat zal moeten afstemmen met zijn cliënt. In overleg kunnen zij bijvoorbeeld proberen om nog een sommatie uit te vaardigen waarin zij dreigen met een gerechtelijke procedure. Vervolgens zorgt de verschijningstermijn voor een snellere doorlooptijd, omdat beide partijen meer richting kunnen geven aan het geschil. Een nadeel is echter dat de eiser minder grip heeft op het geschil, doordat hij een lange verschijningstermijn niet meer kan gebruiken om nog tot een schikking te komen met de verweerder. Mr. Baghery merkt echter terecht op dat wanneer de verweerder niet bereid is om te schikken in de dagvaardingsprocedure, hij dit naar alle waarschijnlijkheid ook niet zal zijn in de vorderingsprocedure.¹⁴⁵ Partijen hebben door deze directe verwerking wel eerder uitzicht op een beslechting van hun geschil, de gerechten wachten immers niet tot een vaste roldatum waarop zij de proceshandelingen verwerken.

II Verzoekprocedure

De meest ingrijpende verandering in de verzoekschriftprocedure is dat de procesinleiding het verzoekschrift gaat vervangen. De vereisten van de procesinleiding zullen iets uitgebreider zijn dan de vereisten aan het "oude" verzoekschrift. Zo moet de procesinleiding voldoen aan de substantiërings- en bewijsaandragplicht, terwijl het verzoekschrift hier niet aan behoefde te voldoen. De praktijk heeft echter geleerd dat het verzoekschrift in de meeste gevallen voldoet aan deze extra vereisten.¹⁴⁶

III Vorderings- en verzoekprocedure

Vervolgens moet de actievere rol van de rechter ervoor zorgen dat er meer maatwerk kan worden geleverd. De verwachting is echter dat de rechter weinig gebruik zal maken van de mogelijkheid tot het doen van mondelinge uitspraak, omdat er bijvoorbeeld nieuwe feiten en omstandigheden aan het licht zijn gekomen bij de mondelinge behandeling. De rechter zal dan geen mondelinge uitspraak doen, maar ervoor kiezen om achteraf vonnis te wijzen. Daarnaast zullen de extra bevoegdheden van de rechter tijdens de mondelinge behandeling, zoals het horen van getuigen en/of deskundigen, volgens haar juist bijdragen aan snellere afwikkeling van de civiele procedure.¹⁴⁷

¹⁴³ Mr. Baghery is advocaat Ondernemingsrecht bij AKD Advocaten en Notarissen te Eindhoven.

¹⁴⁴ Betekening dagvaarding: € 77,84 bron: bttag.

¹⁴⁵ Zie Bijlage Xa - Interview mr. Baghery.

¹⁴⁶ Zie Bijlage Xa - Interview mr. Baghery.

¹⁴⁷ Zie Bijlage Xa - Interview mr. Baghery.

De aanscherping van termijn zal tot gevolg hebben dat de werkdruk voor advocaten hoger zal liggen, omdat de gerechten naar verwachting minder uitstel zullen verlenen. Een aantal rechtbanken werkt echter al met een aangepast rolreglement waarbij de rechter ook niet meer zo eenvoudig uitstel kan verlenen. Op die manier kan de advocatuur wennen aan de aangescherpte termijnen. Bovendien moet uit het procesreglement nog blijken wat de eventuele uitstel mogelijkheden zijn.

Ten slotte vrezen ze bij AKD de digitalisering die het Wetsvoorstel teweegbrengt niet. Bij AKD werken ze veelal met digitale dossiers en communicatie. Bovendien komt er een rechtstreekse system2system-koppeling tussen een advocatenkantoor en de rechtspraak. Via deze koppeling krijgen advocaten rechtstreeks toegang tot Mijn Rechtspraak, waarin zij stukken kunnen up- en downloaden en taken kunnen verrichten. Bij AKD verwachten ze dat dit systeem zich zelf zal wijzen en voor weinig problemen zal zorgen, storingen daargelaten.¹⁴⁸

4.4 Conclusie

De wijzigingen van het burgerlijk procesrecht hebben invloed op de gehele procespraktijk, zowel op de advocaten als op de secretaresses. Vooral het digitaal indienen van dit processtuk zal niet zonder problemen gepaard gaan, omdat nog niet geheel duidelijk is hoe deze procesinleiding kan worden ingediend. Daarnaast wordt de advocaat geconfronteerd met aangescherpte termijnen, waardoor zij dus relatief gezien korter de tijd hebben voor het opstellen van hun processtukken. Wat betreft de verzoekschriftprocedure zal er vrij weinig veranderen, omdat het verzoekschrift in de meeste gevallen al voldoet aan de “extra” vereisten die de procesinleiding kent. Vervolgens zorgt het Wetsvoorstel ook voor enige verlichting van de werklust, omdat advocaten vorderingen en verzoeken (al dan niet in een later stadium) gelijktijdig kunnen laten behandelen. De rechter is bevoegd om over de eventuele voeging van zaken te beslissen.

De secretaresses worden op hun beurt ook geconfronteerd met aangescherpte termijnen, omdat zij veelal belast zijn met de bewaking ervan. Het is van belang voor de secretaresses dat de Rechtspraak een overzicht beschikbaar stelt van alle zaken die per kantoor aanhangig zijn, zodat zij niet per zaak hoeven in te loggen om na te gaan of er nog (proces)handelingen uitgevoerd moeten worden. Een dergelijk overzicht hebben de secretaresses nodig om efficiënt te kunnen blijven werken.¹⁴⁹

Ten slotte is uit het interview met mr. Baghery gebleken dat zij de wijziging van het burgerlijk procesrecht niet vreest. Zij deelt de mening van ondergetekende dat er in de praktijk weinig zal veranderen ten opzichte van het huidige procesrecht.

¹⁴⁸ Zie Bijlage Xa - Interview mr. Baghery.

¹⁴⁹ Bijlage XI - Gespreksverslag mw. Spiecker.

Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen

Dit hoofdstuk vormt het slot van deze afstudeerscriptie en geeft het antwoord op de centrale vraag:

“Welke aanbevelingen kunnen er worden gedaan aan Rijppaert & Peeters Advocaten, zodat de werkzaamheden binnen haar procespraktijk zo goed mogelijk gaan aansluiten op het wetsvoorstel Vereenvoudiging en digitalisering burgerlijk procesrecht?”

Dit vijfde en laatste hoofdstuk bestaat uit een algemene conclusie over de veranderingen van het burgerlijk procesrecht na invoering van het Wetsvoorstel. Daarnaast geeft dit hoofdstuk een aantal aanbevelingen dat Rijppaert & Peeters Advocaten zou kunnen doorvoeren in haar procespraktijk. Ten slotte geeft dit hoofdstuk een kritische kanttekening van ondergetekende over het Wetsvoorstel.

5.1 Conclusies

De wetgever beoogt met de invoering van het Wetsvoorstel de rechtspraak voor de rechtzoekende toegankelijker te maken. Naar mijn mening hebben die wijzigingen effect op de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten. De volgende paragraaf geeft dan ook weer welke aanbevelingen er gedaan kunnen worden voor de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten in het kader van deze wijzigingen.

5.2 Aanbevelingen

Deze paragraaf geeft de aanbevelingen voor de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten weer. Mijns inziens kan het volgen van deze aanbevelingen bijdragen aan het behoud van een efficiënt werkproces.

➤ **Verschuldigd blijven van een derde deel van het griffierecht**

Het verschuldigd blijven van het griffierecht zorgt ervoor dat de (advocaat van de) eiser de procesinleiding niet als “gratis” dwangmiddel kan gebruiken zoals hij dit bij de dagvaardingsprocedure wel kon. Volgens de wetgever is het verschuldigd blijven van het griffierecht onvermijdelijk gezien de betrekkelijk eenvoudige wijze waarop de procesinleiding kan worden ingediend. Naar mijn mening is de procesinleiding niet eenvoudiger op te stellen dan de dagvaarding, beide processtukken bevatten immers nagenoeg dezelfde informatie. Mijns inziens moet Rijppaert & Peeters Advocaten de volgende aanbevelingen in acht nemen om de procespraktijk aan te passen op deze wijziging:

1. De advocaat moet zijn cliënt ten eerste op de hoogte stellen van het feit dat de cliënt vanaf het moment van indiening van de procesinleiding griffierecht is verschuldigd;
2. De advocaat moet zijn cliënt op de hoogte stellen van het feit dat de cliënt een derde deel van het griffierecht verschuldigd blijft wanneer de zaak vóór de verschijning van de verweerder in het geding wordt ingetrokken;
3. Als optie om de kosten van de civiele procedure te vermijden zou de advocaat een sommatie kunnen versturen waarin hij een uiterlijke datum vermeldt waarop de wederpartij moet hebben gereageerd. In deze sommatie vermeldt de advocaat de consequente dat hij een gerechtelijke procedure start als de wederpartij niet tijdig reageert. Op die manier behoudt je als advocaat de mogelijkheid om de gerechtelijke procedure te behouden als “gratis” dwangmiddel.

➤ **Versturen van het oproepingsbericht**

In de nieuwe situatie heeft de eiser drie manieren om de gerechtelijke procedure bekend te maken aan de verweerder. Daarvoor moet Rijppaert & Peeters Advocaten de volgende aanbevelingen in acht nemen:

1. Indien de eiser baat heeft bij een snel verloop van de procedure kan hij het beste de oproepingswijze van art. 113 Rv nieuw hanteren. Bij deze oproepingswijze mag je als eiser namelijk een minimale verschijningstermijn van twee weken hanteren, waardoor de rechter al na twee weken verstek kan verlenen.¹⁵⁰ De advocaat kan deze oproepingswijze bijvoorbeeld toepassen in incassozaken. In dit soort zaken heeft de advocaat namelijk baat bij een verstekvonnis, omdat hij dit vonnis kan gebruiken om ten uitvoer te leggen bij de verweerder. Hoe eerder de advocaat dit vonnis heeft, hoe eerder hij over kan gaan tot tenuitvoerlegging. Noot hierbij is echter wel dat de eiser meer buitengerechtelijke kosten maakt, omdat hij zowel de kosten voor betekening als de kosten voor het opstellen van het conceptoproepingsbericht heeft;
2. In zaken waarbij minder haast is gebaat kan de advocaat de tweede oproepingswijze van art. 112 lid 1 Rv nieuw gebruiken. Bij deze oproepingswijze betekent de deurwaarder het door het gerecht verstrekte oproepingsbericht en een kopie van de procesinleiding. Op die manier maakt de eiser minder kosten dan bij de bovengenoemde wijze en is hij er toch zeker van dat de eiser het oproepingsbericht heeft ontvangen;
3. Ten slotte bestaat er voor de eiser de mogelijkheid om de verweerder per gewone post of e-mail op te roepen. De wetgever heeft deze mogelijkheid gecreëerd voor gevallen waarin partijen van elkaar weten dat zij in het geding zullen verschijnen. Daarenboven sparen zij in dit geval de kosten voor de deurwaarder uit. Mijns inziens heeft Rijppaert & Peeters Advocaten weinig baat bij deze oproepingswijze. Naar mijn mening is het namelijk nooit met zekerheid te zeggen dat de verweerder in het geding verschijnt. Wanneer de verweerder de eiser een hak wil zetten, zal hij dit doen door niet te verschijnen. De eiser moet de verweerder dan alsnog per exploit oproepen. Bovendien heeft de deurwaarder de mogelijkheid om persoonsgegevens te controleren, waardoor je vrijwel zeker bent dat het oproepingsbericht aan het juiste adres wordt bezorgd;
4. Indien de advocaat weet dat de verweerder het processtuk heeft ontvangen, dan moet de (secretaresse van) de advocaat deze datum noteren, zodat zeker is vanaf wanneer de verjaringstermijn opnieuw begint te lopen (stuiting ex art. 3:317 BW).

➤ **Verschijningstermijn**

De eiser neemt een verschijningstermijn op in de procesinleiding waarbinnen de verweerder dient te verschijnen. Vanaf het moment van verschijning begint de termijn voor het indienen van zijn verweerschrift direct te lopen. Op die manier kan de verweerder meer macht uitoefenen op de procedure. Wanneer hij baat heeft bij een snel verloop van de procedure verschijnt hij aan het begin van de verschijningstermijn, zodat de termijn voor het indienen van zijn verweerschrift direct begint te lopen. Volgens de wetgever zorgt deze verandering ervoor dat de civiele procedure minder star is, er wordt immers niet gewacht tot een bepaalde roldatum waarop proceshandelingen worden verwerkt. De advocaat verliest mijns inziens daarmee wel de mogelijkheid om een lange verschijningstermijn te gebruiken als rekmiddel voor de procedure. Rijppaert & Peeters Advocaten moet in het kader van deze wijziging de volgende aanbevelingen in acht nemen:

1. Vanuit het oogpunt van de advocaat als eiser heeft deze weinig baat bij het treffen van onderhandelingen na indiening van de procesinleiding. Hij heeft immers al de kosten voor het griffierecht moeten voldoen. Willen partijen alsnog tot een schikking komen dan is het van belang dat dit voor het moment van verschijning wordt gedaan, omdat de eiser dan slechts een derde deel van het griffierecht is verschuldigd;

¹⁵⁰ Wanneer de verweerder niet binnen de termijn van twee weken is verschenen, kan de rechter verstek verlenen. Zie ook art. 139 lid 1 Rv nieuw.

2. Vanuit het oogpunt van de advocaat als verweerder heeft deze mijns inziens meer baat bij deze wijziging. Als verweerder kun je namelijk meer macht uit gaan oefenen op het verloop van het geschil, omdat de termijn voor het indienen van het verweerschrift automatisch begint te lopen.

➤ **Verstek**

De rechter kan, zoals reeds eerder is aangegeven, op zijn vroegst na twee weken verstek verlenen. Van belang is dat de rechter pas verstek kan verlenen als de verweerder per exploit is opgeroepen. Indien de verweerder verstek is verleend, kan deze het verstek zuiveren door een verzetprocesinleiding in te dienen. In het kader van deze wijziging moet Rijppaert & Peeters Advocaten de volgende aanbevelingen in acht nemen:

1. Mijns inziens heeft de eiser in de meeste gevallen baat bij een snel verloop van de procedure en een bijbehorend verstekvonnis, omdat de eiser dit verstekvonnis kan gebruiken om ten uitvoer te leggen. Indien de eiser dus baat heeft bij een verstekvonnis is het aan te bevelen om ervoor te kiezen de verweerder per exploit op te roepen;
2. De verweerder kan zijn verstek zuiveren door een verzetprocesinleiding binnen vier weken in te dienen bij het gerecht. Het gerecht verstrekt een oproepingsbericht dat de verweerder onverwijld moet bezorgen aan de eiser (zie art. 143 Rv nieuw). Mijns inziens is het verstandig om de verzettermijn af te wachten in gevallen waarin het waarschijnlijk is dat de verweerder in verzet zal gaan. Op die manier voorkomt de eiser namelijk dat reeds uitgevoerde executerende maatregelen moeten worden teruggedraaid. Volgens de wetgever loopt de eiser dit risico ook onder het huidige recht, omdat het altijd kan dat een verweerder in verzet gaat. Mijns inziens wordt het risico onder het nieuwe recht groter, omdat het niet met zekerheid is te zeggen dat de verweerder het oproepingsbericht daadwerkelijk “onverwijld” bekend maakt aan de eiser. Mijns inziens is het daarom verstandig om de verzettermijn van vier weken, plus een aantal dagen als speling voor de bekendmaking, af te wachten voordat de eiser executerende maatregelen gaat uitvoeren.

➤ **Partijautonomie**

Het Wetsvoorstel beschrijft een actievere rol voor de rechter. Zo dient de rechter het dossier meerdere malen goed te bestuderen, zodat hij bijvoorbeeld voorafgaand aan de zitting vragen kan stellen aan partijen die tijdens de mondelinge behandeling aan bod komen. Daarnaast kan de rechter een getuigen- en/of deskundigenverhoor gelasten tijdens de mondelinge behandeling. Volgens de wetgever moet dit ervoor zorgen dat de rechter beter in staat is om maatwerk te leveren. Mijns inziens zorgt deze actieve rol ervoor dat partijen hun partijautonomie verliezen, omdat de rechter naar verwachting mee gaat procederen door zijn actievere rol. Bij deze wijziging is het verstandig om de volgende aanbevelingen in acht te nemen:

1. Procespartijen moeten controleren of de rechter voldoet aan art. 19 Rv: het beginsel van hoor en wederhoor. Zij moeten dus controleren of zij beiden voldoende de mogelijkheid hebben om over en weer te reageren op (proces)stukken. Als maatstaf kunnen procespartijen het arrest “Googelende rechter” hanteren¹⁵¹;
2. Procespartijen moeten controleren of de rechter voldoet aan art. 24 Rv: het verbod om het ambtshalve aanvullen van rechtsgronden. Een voorbeeld daarvan is, is dat zij controleren of de rechter de vragen die hij hen stelt heeft gebaseerd op de stukken die door hen zijn aangeleverd. Als maatstaf kunnen partijen het arrest “Parallel Enty/KLM” hanteren¹⁵²;

¹⁵¹ HR 9 september 2011, NJ 2011, 409 (HR Googelende rechter).

¹⁵² ECLI:NL:HR:2004:AM2312 (Parallel Entry/KLM).

3. Procespartijen kunnen mijns inziens hun voordeel doen met de mogelijkheid van een getuigen- en/of deskundigenverhoor tijdens de mondelinge behandeling. Door het horen van getuigen en/of deskundigen tijdens de mondelinge behandeling komen de feiten immers vast te staan. Naar mijn mening zullen partijen dan eerder bereid zijn om te schikken, omdat een der partijen zijn verlies zo min mogelijk zal willen beperken. Ten slotte heeft de rechter na een dergelijke mondelinge behandeling de benodigde informatie voor handen waardoor hij eerder in staat is om vonnis te wijzen. Naar mijn mening hebben partijen daardoor eerder uitzicht op de beslechting van hun geschil.

➤ **Mondelinge uitspraak**

De rechter heeft de bevoegdheid gekregen om mondeling uitspraak te doen als beide partijen aanwezig zijn op de mondelinge behandeling. Volgens de wetgever hebben partijen daardoor eerder uitzicht op een beslechting van hun geschil. Mijns inziens vormt de mondelinge uitspraak op zich geen probleem, het feit dat deze uitspraak in een proces-verbaal wordt neergelegd echter wel. Het proces-verbaal zou namelijk onvoldoende inzicht bieden in de motiveringswijze van de rechter. In het kader van deze wijzigingen kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan voor de procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten:

1. Mijns inziens zal de rechter weinig gebruik maken van de mogelijkheid tot het doen van mondelinge uitspraak, omdat in de meeste gevallen nieuwe feiten aan het licht komen tijdens de mondelinge behandeling. Het doen van mondelinge uitspraak is dan, zeker in gecompliceerde zaken, te voorbarig. Mijns inziens zal de rechter dus in de meeste gevallen kiezen voor een schriftelijke uitspraak. Hiervoor is dus ook geen aanbeveling vereist;
2. Indien de rechter wel zou kiezen voor een mondelinge uitspraak, dan wordt deze neergelegd in een proces-verbaal. Aangezien het hier gaat om een uitspraak van de rechter als bedoeld in art. 3:324 BW moet de advocaat een verjaringstermijn van twintig jaar in acht nemen, waarbinnen hij het proces-verbaal ten uitvoer kan leggen.¹⁵³ Let wel dat als het proces-verbaal geen uitspraak bevat, maar een verslag van de schikking die partijen tijdens de zitting hebben bereikt, dat dan de normale verjaringstermijn van vijf jaar geldt (zie art. 3:307 BW).

➤ **Gecombineerde procedure**

In de nieuwe situatie kunnen vorderingen en verzoeken gelijktijdig worden ingediend (art. 30b lid 1 Rv nieuw). Ditzelfde geldt voor voeging van vorderingen en verzoeken (art. 222 Rv nieuw). Vereiste voor gelijktijdige behandeling is dat er sprake is van voldoende verknochtheid. Dit vereiste is opgenomen in art. 220 lid 1 sub e Rv. Wanneer de rechter de zaken gelijktijdig behandelt, dan is de eiser maar één keer griffierecht verschuldigd (over de vordering) en hoeft maar één keer alle proceshandelingen te verrichten voor beide zaken. De (advocaat van de) eiser realiseert dan een grote tijdsbesparing. Bij deze wijziging moeten de volgende aanbevelingen in acht worden genomen:

1. Procespartijen kunnen zaken gelijktijdig indienen of voegen wanneer er sprake is van voldoende verknochtheid tussen de zaken. Het vereiste van verknochtheid staat in art. 220 lid 1 sub e Rv: (..) “Van verknochtheid is sprake wanneer de feitelijke of juridische geschilpunten in de ene zaak identiek zijn aan die in de andere, dan wel daarmee zodanige samenhang vertonen dat consistentie van de uitspaken wenselijk is. Daaraan kan zijn voldaan ofschoon de zaken lopen tussen verschillende partijen.”(..)¹⁵⁴ De

¹⁵³ Nieuwsbrief BW 2 mei 2014, Hekkelman Advocaten en Notarissen.

¹⁵⁴ A.I.M. van Mierlo, C.J.J.C. van Nispen, “Tekst & Commentaar burgerlijke rechtsvordering”, Deventer: Kluwer 2015, art. 220.

(advocaat van de) eiser/verzoeker zal de zaken aan dit vereiste moeten toetsen om te kijken of de rechter de zaken gelijktijdig kan behandelen;

2. De advocaat moet in acht nemen dat voor gecombineerde zaken eenmaal griffierecht is verschuldigd. De hoogte van dit griffierecht wordt bepaald aan de hand van de hoogte van de vordering (geldelijk belang).¹⁵⁵ Trekt hij de vordering in voordat de verweerder in het geding is verschenen, dan is hij een derde deel van het griffierecht verschuldigd over de vorderingsprocedure. Vervolgens gaat hij griffierecht betalen voor het verzoek. De mogelijkheid tot verrekening staat hiervoor open.

➤ Digitalisering

Vanaf 1 juli 2016 is digitaal procederen verplicht in zaken met verplichte procesvertegenwoordiging. Advocaten in handelszaken zullen dus als eerste digitaal gaan procederen. Dit houdt in feite niets meer in dan de digitale wisseling van stukken via Mijn Rechtspraak. De wijze van digitaal procederen zal zich mijns inziens vanzelf wijzen. Echter zou het voor kunnen komen dat er sprake is van een storing waardoor de eiser zijn processtuk niet in kan dienen. De procespraktijk van Rijppaert & Peeters Advocaten moet dus worden aangepast zodat zij digitaal kunnen gaan procederen. In het kader van de digitalisering kunnen de volgende aanbevelingen worden gedaan voor Rijppaert & Peeters Advocaten:

1. Controleren of de Advocatenpassen van de advocaten voldoen aan niveau-3 STORK. Dit is het minimale beveiligingsniveau waaraan de Advocatenpas moet voldoen bij digitaal procederen¹⁵⁶;
2. Rijppaert & Peeters Advocaten moet gebruik gaan maken van de rechtstreekse system2system-koppeling ontwikkeld door Silex. Middels deze systeemkoppeling krijgt Rijppaert & Peeters Advocaten rechtstreeks toegang tot Mijn Rechtspraak. Op die manier kunnen zij bijvoorbeeld informatie, zoals zittingsdata, direct verwerken in de agenda's van de advocaten;
3. Rijppaert & Peeters Advocaten heeft een aantal middelen nodig om digitaal te procederen: snel internet, moderne internetbrowser, scanapparaat en een PDF viewer. Rijppaert & Peeters beschikt reeds over deze middelen en zou dus in principe digitaal kunnen procederen;
4. Ten slotte heeft de wetgever bepaald dat wanneer er sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding¹⁵⁷ op de laatste dag waarop het (proces)stuk ingediend moest worden, de termijn opschuift voor de duur van de storing. De rechtspraak gaat daarvoor een overzicht bijhouden van wanneer er precies sprake is van een storing, zodat zij kunnen controleren of iemand een gerechtvaardigd beroep doet op de verschoonbare termijnoverschrijding. Mijns inziens zal het in de praktijk lastig zijn om bij te houden wanneer er precies storingen zijn en wat de duur daarvan was. Mijns inziens kan de advocaat daarom het beste niet wachten tot de laatste dag van indiening van het (proces)stuk om te voorkomen dat een (proces)stuk te laat wordt ingediend.

5.3 Slot

De wetgever spreekt van vereenvoudiging en digitalisering van het burgerlijk procesrecht in zijn Wetsvoorstel. Aan de hand van een vijftal wezenlijke veranderingen hoopt de wetgever

¹⁵⁵ *Kamerstukken II 2014/15*, 34 212, nr. 3, p. 27.

¹⁵⁶ www.advocatenorde.nl (zoek op: STORK).

¹⁵⁷ Hieronder valt bijvoorbeeld een storing in Mijn Rechtspraak of landelijke stroomstoring. Daaronder valt dus niet een gecrashte computer.

deze doelen te bereiken. Zo worden de dagvaarding en het verzoekschrift vervangen door een procesinleiding. Na indiening van de procesinleiding maakt de wetgever een onderscheid in de procedure, respectievelijk de vorderingsprocedure en de verzoekprocedure. Dit terwijl beide procedures hetzelfde verloop kennen. Wanneer er in de verzoekprocedure belanghebbenden worden opgeroepen, verloopt de procedure namelijk ook als volgt: procesinleiding - verweerschrift - mondelinge behandeling - uitspraak. Verweerder in verzoekzaken heeft ook zes weken de tijd om een verweerschrift in te dienen.

Het Wetsvoorstel is naar mijn mening enigszins een gemiste kans, omdat de wetgever de vorderings- en verzoekprocedure verder tot elkaar had kunnen brengen. Bovendien moet nog maar blijken of de andere wijzigingen (het wegvallen van de verplichte betekening en de regierol van de rechter) daadwerkelijk een positief effect hebben op de procespraktijken van advocatenkantoren. Het Wetsvoorstel had het hele burgerlijk procesrecht op de schop moeten nemen, maar nu is nog maar de vraag of het de vereenvoudiging wel echt bereikt. De verwachtingen ervan hebben een enigszins sceptische ondertoon. Veel advocatenkantoren verwachten namelijk dat er in de civiele procedure weinig zal veranderen en dat alleen de digitalisering effect zal hebben op de procespraktijk. Het enige wat de advocaat kan doen is wachten tot juli 2016... of wie weet nog langer?

Literatuurlijst

Boeken

Bannier e.a. 2007

F.A.W. Bannier e.a., *“Introductie in de advocatuur”*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2007.

Heeroma 2015

S. Heeroma, *“De uniforme procesinleiding”*, Amersfoort: Celsus juridische uitgeverij 2015.

Hugenholtz & Heemskerk 2007

W. Hugenholtz en W.H. Heemskerk, *“Hoofdlijnen van Nederlands burgerlijk procesrecht”*, Amsterdam: Elsevier Juridische uitgevers 2007.

van Mierlo & van Nispen 2015

A.I.M. van Mierlo, C.J.J.C. van Nispen, *“Tekst & Commentaar burgerlijke rechtsvordering”*, Deventer: Kluwer 2015.

van Schaaijk 2011

G.F.A.M. van Schaaijk, *“Praktijkgericht juridisch onderzoek”*, Den Haag: Boom Juridische uitgever 2011.

Snijders e.a. 2010

H.J. Snijders e.a., *“Burgerlijk procesrecht”*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2010.

Vlas & Tjong Tjin Tai 2015

P. Vlas en T.F.E. Tjong Tjin Tai, *“Groene serie burgerlijk rechtsvordering”*, Deventer: Kluwer 2010.

Wolthuis2014

J. Wolthuis, *“Digitaal procederen”*, Amersfoort: Celsus juridische uitgeverij 2014.

Wet- en regelgeving

Advies van de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht, Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15 34 059 nr. 3.

Advies KBvG, Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15 34 059 nr. 3.

Advies Raad voor de Rechtspraak, Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15 34 059 nr. 3.

Besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht.

Nota van toelichting besluit digitalisering burgerlijk procesrecht en bestuursprocesrecht.

Gedragsregels voor de advocatuur 1992.

Kamerstukken II 2015/16, 34 059, nr. 5.

Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 2.

Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 3.

Kamerstukken II 2014/15, 34 059, nr. 5.

Kamerstukken II 2014,15, 34 212, nr. 3.

Kamerstukken I 2014/15, 34 059, A.

Kamerstukken I 2014/15, 34 059, B.

Overige externe adviezen, Bijlage bij *Kamerstukken II* 2014/15 34 059 nr. 3.

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Wet op de Rechterlijke Organisatie

Jurisprudentie

ECLI:NL:HR:1978:AC3807 (Nobra/Dingemans).

HR 22 april 1983, NJ 1984, 145 (HR Ritzen/Hoekstra).

HR 4 juni 1993, ECLI:NL:HR:1993:ZC0986, NJ 1993, 659 m. nt. D.W.F. Verkade (Vredo/Veenhuis).

HR 15 maart 1996, ECLI:NL:HR:1996:ZC2013.

HR 29 november 2002, NJ 2004, 172 (HR Dipasa Europe/Huyton).

ECLI:NL:HR:2004:AM2312 (Parallel Entry/KLM).

HR 9 juni 2006, NJ 2006, 327 (HR Janssen/Hobbelen).

HR 13 juli 2007, NJ 2007, 409.

HR 9 september 2011, NJ 2011, 409 (HR Googelende rechter).

HR 2 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BT7596.

HR 27 januari 2012, NJ 2012, 76.

HR 27 januari 2012, NJ 2012, 77 (HR Vervat/Verster q.q.).

Vakliteratuur

Ahsmann & Hofhuis 2014

M. Ahsmann en H. Hofhuis, "*Versnelling van de doorlooptijden van rechtszaken met 40 %*", *NJB* 2014/1273.

Broeder 2014

O.J. Broeder, "*De procesinleiding volgens KEI ontleed*", *Tijdschrift voor de Procespraktijk* 2014, nr. 4.

Bruning 2013

M. Bruning, "*KEI veel nieuwe verstekzaken in de civiele sector van de rechtbanken*", *NJB* 2013/2253.

van Dam-Lely 2014

J.H. van Dam - Lely, "*Procesinnovatie: KEI goede ideeën?*", *TCR* 2014, nr. 1.

Ekelmans 2013

J. Ekelmans, *“Eerste aanleg”*, TCR 2013, nr. 4.

Gloudemans-Voogd 2015

N. Gloudemans-Voogd, *“Met KEI komen er te veel veranderingen tegelijkertijd”*, Adv.bl. 2015-9.

Kramer e.a. 2014

X.E. Kramer e.a., *“De verstekprocedure getoetst: een empirisch onderzoek naar de verstekprocedure in het licht van het KEI-programma”*, TCR 2014, nr. 1.

Teuben & Jansen 2015

K. Teuben en K.J.O. Jansen, *“Het Wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procesrecht: kanttekeningen vanuit de procespraktijk”*, TCR 2015, nr. 1.

Veldhuis 2015

J. Veldhuis, *“Nieuwe basisprocedure onder de loep”*, Adv.bl. 2015-3.

Wefers Bettink 2015

H.W. Wefers Bettink, *“Digitalisering van de civiele procedure: gevolgen voor de procespraktijk”* TCR 2015, nr. 2.

Overige bronnen

Agenda voor de Rechtspraak 2011 - 2014

Agenda voor de Rechtspraak 2015 - 2018

Eindrapport van de Commissie Deetman, *“Rechtspraak is Kwaliteit*, 2006.

Klantwaarderingsonderzoek Rechtspraak 2011

Klantwaarderingsonderzoek Rechtspraak 2014

Landelijk Procesreglement voor dagvaardingszaken bij de rechtbanken

Procesreglement verzoekschriftprocedures rechtbank civiel handel en voorzieningenrechter

Regeerakkoord “Bruggen slaan”, 29 oktober 2012.

Visitatiecommissie 2014, *“Rapport visitatie gerechten 2014”*, 2014.

Websites

www.advocatenorde.nl

www.eerstekamer.nl

www.overheid.nl

www.rechtspraak.nl